

“ขอเชิญร่วมสัมมนาสรุปบทเรียนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมโดยขบวนองค์กรชุมชน ระหว่างวันที่ 22-25 ก.ค.2552
ณ ศูนย์ฝึกอบรมป่าไม้ จังหวัดเพชรบุรี”

“สุรยุทธ์” ติดตามโครงการพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิตชุมชนริมฝั่งแม่น้ำมูล อุบลราชธานี

วันที่ 8 มิถุนายน 2552 พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี นายอิสระ สมชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นางทิพย์รัตน์ นพดารมย์ ผู้อำนวยการ พอช. พร้อมคณะ เดินทางลงพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อตรวจเยี่ยมโครงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตชุมชนริมฝั่งแม่น้ำมูล ณ ชุมชนวัดหลวง วัดกลาง วัดใต้ หรือชุมชนลูกหลานเจ้าคำผง ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี โดยมีตัวแทนเครือข่ายองค์กรชุมชนเมืองอุบลราชธานี ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน

และภาคีพัฒนา เข้าร่วมงานกว่า 300 คน

โดยพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี พร้อมคณะ ได้เดินตรวจเยี่ยมโครงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตชุมชนริมฝั่งแม่น้ำมูล พร้อมพบปะและทักทายคณะผู้บริหารข้าราชการ ประชาชน อย่างเป็นกันเอง ก่อนมอบของที่ระลึกให้ผู้สนับสนุนโครงการฯ ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี องค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี เทศบาลนครอุบลราชธานี เหล่ากาชาด จังหวัดอุบลราชธานี สถาบันอาศรมศิลป์

อ่านต่อหน้า 14

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เปิดบ้านมั่นคงชุมชนรุ่นใหม่พัฒนา เขตบางเขน พร้อมเดินทางพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2552 นายอิสระ สมชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการบ้านมั่นคงชุมชน

รุ่นใหม่พัฒนา เขตบางเขน กรุงเทพฯ โดยมีตัวแทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ผู้อำนวยการเขตบางเขน ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนมูลนิธิศูนย์ศึกษาที่อยู่อาศัยแห่งเอเชีย

(ACHR) ผู้แทนเครือข่ายสหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ และผู้สนใจเข้าร่วมประมาณ 500 คน

อ่านต่อหน้า 15

สัมมนา WIFI

พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง ประธานบอร์ด พอช.

“เราไม่ใช่พระเอก แต่สร้างเวที
ให้ชาวบ้านคุยกัน”

อ่านต่อหน้า 2

เครือข่ายสวัสดิการชุมชนรุก รัฐฯ จัดระบบสมทบสวัสดิการชุมชน

กาญจนบุรี : เครือข่ายสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาล หนุนสมทบกองทุนสวัสดิการตำบลวันละบาท ให้สมาชิกกองทุนหวังสร้างความเข้มแข็งระดับรากฐาน พร้อมดึง

งบสวัสดิการที่กระจายในหน่วยงานรัฐให้กองทุนสวัสดิการชุมชนดำเนินการแทนโดยออกกฎหมายขึ้นมารองรับ

เมื่อวันที่ 3 - 4 มิถุนายนที่ผ่านมา ผู้แทนเครือข่ายสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศ จัดสัมมนาเตรียมความพร้อม “ผนึกกำลังสร้างพลังสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น” ขึ้น ณ โรงแรมราชสุภามิตร อ.เมือง จ.กาญจนบุรี มีผู้เข้าร่วมงานครั้งนี้กว่า 250 คน

อ่านต่อหน้า 14

พอช.ร่วมปลูกป่าชายเลน ที่บ้านคลองโคก สมุทรสงคราม

เมื่อวันที่ 22 - 23 พฤษภาคมที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ร่วมกับมูลนิธิกองทุนไทย และชุมชนบ้านคลองโคกช่วยกันปลูกป่าชายเลน ที่ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคกสมุทรสงคราม

อ่านต่อหน้า 15

เชิดหัวขบวน พอช. พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง

“เราไม่ใช่พระเอก แต่สร้างเวทีให้ชาวบ้านคุยกัน”

ปี 2552 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. ครบรอบมีผู้บริหารชุดใหม่ ทั้งในส่วน ของคณะกรรมการ พอช. ซึ่งมีพลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง ได้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และในส่วน ผู้อำนวยการ พอช. คนใหม่ที่ได้รับการเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถาบันฯ คือ นางทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ ชาวชุมชนฉบับนี้จึงได้นำบท สัมภาษณ์ (ส่วนหนึ่ง) พลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง จาก www.community.isranews.org มาให้ท่าน ผู้อ่านได้รู้จักกับประธานคณะกรรมการ พอช. มากขึ้น

พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง

ถึงไม่ใช่องค์กรที่เกิดขึ้นใหม่ แต่กับผู้ที่ไม่ได้ สนใจและคลุกคลีกับงาน “ชุมชน” อย่างต่อเนื่อง คงมีน้อยรายที่จะติดตามการทำงานของสถาบัน พัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ในฐานะหน่วยงาน ของรัฐที่มีพันธกิจพัฒนาชุมชน ด้วยยุทธวิธีที่ให้ “คนในชุมชนเป็นแกนหลัก”

และจากนี้คือถ้อยคำ พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง ประธานคณะกรรมการสถาบันฯ คนใหม่หมาดที่ว่าด้วยตัวองค์กรและแนวทางการ ทำงานของ พอช. ในวันที่แสงสปอร์ตไลท์จาก ภายนอกเริ่มสาดส่องเข้ามา

• สังคมบางส่วนยังตั้งข้อสงสัยถึงการแต่งตั้ง คณะกรรมการสถาบันฯ ชุดปัจจุบัน ในฐานะที่ รวมอยู่ในคณะและดำรงตำแหน่งประธาน มอง เรื่องนี้อย่างไร

ถ้าถามถึงความเคลงใจในเรื่องขั้นตอนของ กระบวนการสรรหาก่อนเสนอ ครม. อย่างที่สื่อเคย รายงานผมคงไม่รู้จะตอบอะไร เพราะไม่ได้รู้อะไร มากกว่าที่ทุกคนทั่วไปทราบ ผมได้เป็นประธาน กรรมการฯ เพราะเครือข่ายภาคประชาชนที่ ทำงานเรื่องที่ดินได้เสนอชื่อผม ซึ่งผมก็ได้เขียน วิสัยทัศน์ไปสั้นๆ ที่มีใจความว่า “งาน พอช. มีหน้าที่ สร้างเวที ไม่ใช่พระเอก” เพียงแค่นั้น ไม่เคย ถูกเรียกสัมภาษณ์แสดงวิสัยทัศน์หรือผ่านบททดสอบอื่นๆ อีก ดังนั้นการอธิบายว่าผมและคณะ

กรรมการฯ ชุดนี้ได้รับการแต่งตั้งมาได้อย่างไร มีความโปร่งใสหรือไม่จึงไม่ใช่หน้าที่ของผม คณะ กรรมการสรรหาหรือคณะรัฐมนตรีต่างหากที่ต้อง ตอบสังคม สำหรับผมแล้วถ้าสังคมคิดว่าเรื่องนี้ มันไม่โปร่งใส จะล้มกระดานแล้วเลือกใหม่ ทั้งหมดก็ยอมได้ ผมไม่ได้เดือดร้อนอะไร แต่เมื่อ ได้รับเลือกให้มาทำงานแล้ว หน้าที่ของผมคือต้อง ทำให้ทุกส่วนของ พอช. ทำงานในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่ประธานกรรมการฯ จนถึงเจ้าหน้าที่คน สุดท้ายในพื้นที่

ถ้าถามว่ากดดันใหม่ที่ต้องทำงานใน สถานการณ์ที่ พอช. กลายเป็นหน่วยงานที่ได้รับความสนใจในขณะนี้ ผมตอบว่าไม่ เพราะคิด ว่าการมีเสียงสะท้อนยิ่งเป็นการดี ทำให้รู้ว่าใคร คิดอะไรบ้าง มีอะไรก็บอกมา ความเจ็บปวด หากคือความกดดัน อีกอย่างคณะกรรมการชุดนี้ ไม่ใช่คนหน้าใหม่สำหรับงานชุมชนหรือ พอช. แต่ อย่างใด ทุกคนเคยร่วมงานกับ พอช. มาแล้วทั้ง นั้น ตัวผมเองก็ทำมาตลอด 5 ปี โดยเฉพาะเรื่อง ที่ดิน ผมเป็นประธานอนุกรรมการแก้ไขปัญห ความยากจนด้านที่ดิน ทำงานเรื่องนี้มาตั้งแต่ปี 47

• จะนำเอาประสบการณ์ที่ผ่านมาปรับใช้ใน ตำแหน่งใหม่นี้อย่างไร

คงไม่ต้องปรับ ผมใช้ตรงเลย วิธีคิดและ การดำเนินการในทุกๆ เรื่องคือการให้ประชาชน เป็นตัวหลักทำงาน จับมือกันให้แน่นระหว่างกัน โดยสำรวจข้อมูลและเริ่มแก้ปัญหาด้วยตัว ชาวบ้านเอง เรามีหน้าที่สร้างเวที ประสานงาน กับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งเอ็นจีโอ ข้าราชการ ให้ ทำงานในทางเดียวกัน ไม่ให้เกิดการกระทบกัน ประสานกับหน่วยงานในพื้นที่ให้เป็นหนึ่งให้ได้

• ยกตัวอย่างแนวทางการทำงานที่วานี้กับ ปัญหาที่ดินทำกินของชาวบ้านได้ไหม ปัญหา

เรื่องนี้จะแก้ไขได้ด้วยวิธีการอย่างไร

ผมเรียกวิธีการนี้ว่าการ “ชิงที่ดิน” คือเอา ที่ดินที่ผ่านการสำรวจทั้งตำบลมาคุยกัน เอา แผนที่ทั้งหมดมาวาง ให้ชาวบ้านทุกคนเห็น ทั้งหมดว่าตรงไหนคืออะไร ตรงไหนคือที่ของรัฐที่ ไม่ใช่ประโยชน์ ตรงไหนคือป่าสงวน อุทยาน ชาติ โรงเรียน ที่ราชการ ตรงไหนคือที่บุกรุกป่า ฯลฯ ซึ่งที่มาของพื้นที่บางส่วนอาจจะหลากหลาย เช่น ผู้มีสิทธิพลอาจไปซื้อต่อมาจากชาวเขาที่มี สิทธิทำกินตรงนั้น แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ดังนั้น ต้องสำรวจให้รู้ทั้งหมด

การสำรวจที่ดินต้องทำพร้อมไปกับการสำรวจ จำนวนชาวบ้านที่ไม่มีที่ทำกินด้วย เช่น เมื่อรู้ว่า ชุมชนนี้มี 50 ครอบครัวที่ไม่มีที่ทำกิน เราก็ไปคุย กับเจ้าของที่ว่างในพื้นที่ว่า สามารถแบ่งให้คน ไม่มีที่ได้ไหม แบ่งจากที่ที่เหลือกินเหลือใช้ ถ้าได้ ก็จัดการให้เรียบร้อย แต่ถ้าไม่ได้ก็ดูว่าที่ตรงนั้นมี เอกสารสิทธิ์หรือไม่ ถ้าไม่มีเราก็ฟ้องได้ฐานบุกรุก ป่า เพราะมีมติ ครม. เมื่อ 3 ก.พ. 47 รงรับอยู่ แต่ถ้ามีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องก็เป็นสิทธิ์ของเขา เรา ก็ต้องใช้วิธีอื่น เช่น อาจจะทำปฏิรูปที่ดินที่มีโฉนด โดยการเรียกซื้อเวนคืนกลับมาเป็นของรัฐ

วิธีการของ พอช. คือให้ชาวบ้านได้ทำด้วยตัว เอง เราเพียงทำหน้าที่หนุนเสริมและประสานงาน เท่านั้น ทุกเรื่องเราจะใช้วิธีเช่นเดียวกันนี้ คือสร้าง เครือข่ายของชุมชนให้ชาวบ้านจัดการตัวเอง

• ประเมินว่าเครือข่ายชุมชนที่ใช้จัดการปัญหา อย่างที่ว่ามีมานี้ดีพอหรือยัง

การทำงานที่ผ่านมาผมมีทั้งข้อดีและข้อด้อย ยอมรับว่ามีบางส่วนที่เราเปิดพื้นที่ทำงานไว้ เยอะ ในขณะที่คนยังไม่ทัน เมื่อตามไม่ทันก็ เกิดช่องว่าง ซึ่งต้องใช้เวลาพัฒนากันไป แต่ที่ ต้องให้ความสำคัญอยู่ตลอดระหว่างที่มันงานทั้งหมด คือเป้าหมายและวิธีการ ทั้งคนในพื้นที่ ส่วนกลาง กรรมการ ต้องมองเห็นเรื่องราวในทางเดียวกัน เปรียบเสมือนกับพายเรือในทิศทางเดียวกันด้วย จังหวะเดียวกัน ในขณะนี้เราเปิดพื้นที่กว่า 4,000 ตำบลทั่วประเทศ มากบ้างน้อยบ้างต่างกัน ไป เรื่องคุณภาพมันก็ต้องจัดและพัฒนาให้ลงตัว ต่อไป ให้ชาวบ้านเขามีเวทีได้คุยกันจริงๆ ส่วน หน้าที่เราคือเชิญผู้เกี่ยวข้องทั้งนักวิชาการ เอ็นจีโอ ข้าราชการ มาบอกถึงวิธีที่สามารถทำได้

กระบวนการนี้มันกว้าง เราพยายามเปิดเวที แบบนี้ให้ชาวบ้านได้พูดคุยกัน ต่างจากเอ็นจีโอ หรือรัฐที่กำหนดนโยบาย จริงๆ แล้วเป้าหมายมัน

ต่อจากหน้า 2

เช็กห้วงบวบ พอช.

ตรงกัน คืออยากเห็นการพัฒนา แต่ที่ต่างกันคือวิธีการ แนวทางของเราคือให้ชุมชนเป็นหลัก เราไม่ใช่พระเอก เราเป็นตัวสนับสนุน สุดท้ายเมื่อทำไปนานๆ เข้าเราจะเลิกลง เหลือแค่ตัวมอนิเตอร์ติดตามผล ประเมินผล หากจุดบกพร่อง

• **ความสำเร็จของรูปแบบการทำงานเช่นนี้คืออะไร**

งานสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากทุกภาคส่วนจะเข้าใจถึงยุทธศาสตร์และใช้กระบวนการเดียวกัน ผมมองว่าสุดท้ายแล้วทั้งเวทีของพอช. เวทีสภาองค์กรชุมชน เวทีขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะเป็นเวทีเดียวกัน เป็นเวทีชุมชนที่สามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่องไม่ว่าเรื่องอะไรที่เกี่ยวกับชุมชน กำหนดเป็นแผนชุมชน และเป็นแผนเดียวกับแผน อบต.

• **นอกจากประเด็นเรื่องคุณภาพชีวิต สังคมสวัสดิการชุมชน ที่ พอช.พยายามผลักดันอยู่ ต่อไปนี้จะมีประเด็นใหม่ๆ ที่จะผลักดันหรือไม่ เช่นเรื่องความขัดแย้งในสังคมเพราะการเมือง**

ตรงนั้นเป็นสถานการณ์ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เรามองความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหลัก ไม่ได้มองว่าคุณจะเลือกไหน สีอะไร ถ้าชุมชนเข้มแข็ง จะใส่สีไหนก็ช่าง ปัญหาอุปสรรคจะเอาเราไปสู่ฐานตรงนั้น เป้าหมายเราคือชุมชนเข้มแข็ง ถ้าคนในชุมชนต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในชุมชนตัวเองแล้ว เรื่องสีคงไม่สำคัญอะไร

เราเคลื่อนไหวในเชิงประเด็น เช่น เมื่อสำรวจว่าประชาชนในประเทศยังมีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยกว่า 7 - 8 แสนครัวเรือน เราจึงเริ่มโครงการเรื่องบ้านมั่นคงขึ้นมา พยายามเปิดเวทีให้ชาวบ้านพูดคุยถึงแนวทางแก้ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยผ่านเครือข่ายทั่วประเทศ รัฐบาลเองก็ต้องสนับสนุนด้วย เช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ อย่างสวัสดิการชุมชน เรื่องกองทุนชุมชน เมื่อชุมชนเป็นเอกภาพกองทุนทั้งหมดจะเหลือกองทุนเดียว เช่นที่ ต.คลองเปี้ยะ อ.จะนะ จ.สงขลา ที่มีกองทุนชุมชนที่มีเงินหมื่นกว่า 200 ล้านบาท ชาวบ้านสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนได้

“ที่ผ่านมายกตัวอย่างได้ว่า อย่างเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องเดียว มีกระทรวงที่ทำเรื่องนี้ประมาณ 8 กระทรวง ซึ่งลูกค้ากลุ่มเป้าหมายก็คือชาวบ้านกลุ่มเดียวกัน ถ้าเข้าอบรมทุกกระทรวง ก็จะมียาม 8 โย ทำไมส่วนนี้ถึงไม่บูรณาการความร่วมมือกันได้ทำไปเลยครั้งเดียวหน่วยงานใดจะเป็นเจ้าภาพก็ได้ เองงบประมาณที่แยกกันทำตรงส่วนนี้มารวมกันให้เกิดศักยภาพมากขึ้นดีกว่า การทำงานจึงควรยึดเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง จัดการในเชิงประเด็น”

ที่ผ่านมายกตัวอย่างได้ว่า อย่างเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องเดียว มีกระทรวงที่ทำเรื่องนี้ประมาณ 8 กระทรวง ซึ่งลูกค้ากลุ่มเป้าหมายก็คือชาวบ้านกลุ่มเดียวกัน ถ้าเข้าอบรมทุกกระทรวง ก็จะมียาม 8 โย ทำไมส่วนนี้ถึงไม่บูรณาการความร่วมมือกันได้ทำไปเลยครั้งเดียวหน่วยงานใดจะเป็นเจ้าภาพก็ได้ เองงบประมาณที่แยกกันทำตรงส่วนนี้มารวมกันให้เกิดศักยภาพมากขึ้นดีกว่า การทำงานจึงควรยึดเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง จัดการในเชิงประเด็น

งบประมาณประเทศไทย ต้องเปลี่ยนจากระบบแห่ง ของใครของมัน เป็นการเอามารวมกันในพื้นที่ ให้เป็นแนวราบ เอาชุมชนเป็นตัวตั้ง เพิ่มศักยภาพให้ดีขึ้น ซึ่ง พอช.มีหน้าที่จัดและให้พวกเขาเหล่านั้นได้มาเจอกัน

• **ในฐานะที่เป็นหนึ่งที่มีส่วนผลักดัน พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน คิดว่ากฎหมายนี้หรือกลไกที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่สำหรับชุมชน อธิบายได้อย่างไรหากมีชุมชนบางส่วนที่ยังมองว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีอำนาจอะไรให้ทำได้อย่างเป็นรูปธรรมเลย**

ใช้กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจ จริงอยู่ที่ท่านอาจเสนอได้แค่ความเห็น แต่ถามว่าถ้าชาวบ้านทุกคนให้ความเห็นและเสนอไปในทางเดียวกัน คุณเป็นนายก อบต.จะทำตามไหม เพราะมีหลักง่ายๆ ว่าถ้าคุณไม่ทำตามเราจะไม่เลือกคุณ

กฎหมายฉบับนี้คือเราต้องการให้เกิดเวทีที่ไม่ให้อำนาจแต่มีพลัง เสมือนเป็นกระจก 2 ด้านที่ส่องปัญหาและสะท้อนปัญหาไปด้วย

ถ้าให้อำนาจ กฎหมายเรื่องนี้คงเหมือนกับ

บทบัญญัติทั่วไป คนใช้อาจทำเพื่อตัวเอง เกิดความต้องการอยากมีอำนาจ ไม่นานก็เกิดความขัดแย้งและถูกจำกัด

ประเทศไทยใช้กฎหมายมานาน เคยชินกับการสั่งแล้วจบ แต่ไม่เคยสั่งประชาชนให้ลุกมาทำเอง บอกเขาว่าต้องทำ ตรงนี้คือประชาธิปไตยที่มาจากชุมชนจริงๆ ถ้านายก อบต.คนใดทำงานจริง เชื่อในความเป็นชุมชน ชาวบ้านเห็นเขาก็เลือกตั้งคนแรกที่ถูกกฎหมายออกมาถูกมหาดไทยต่อต้านบ้างก็ว่าถ้ามีอำนาจมันอาจซ้ำซ้อนกับกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน

ขณะเดียวกันแม้ไม่มีอำนาจ แต่กลไกตรงนี้ก็ช่วยคานอำนาจกัน บังคับให้ อบต.ต้องทำงานให้ชุมชนจริง เพราะเมื่อเกิดการรวมตัวกันแล้วมันเท่ากับว่าเสียงส่วนใหญ่เป็นของชุมชน เราสามารถรู้เท่าทันและสื่อสารกันได้แล้ว เวทีนี้จึงเป็นเวทีที่เสียสละ ไม่มีอำนาจ แต่ถ้าเกิดการรวมตัวกัน ชุมชนนั้นจะเป็นฐานของประชาธิปไตยสมบูรณ์

ถ้าถามว่ากลไกแค่นี้เพียงพอหรือไม่ ผมว่าพอแล้ว แต่ขึ้นอยู่กับว่าชุมชนเข้าใจหรือไม่ จริงอยู่มันอาจจะไม่ทันใจเพราะมันไม่มีอำนาจ แต่ถ้าทุกคนเห็นร่วมกันแล้ว อบต.ไม่ทำ อบต.ก็อยู่ไม่ได้ถึงบอกว่าต้องรวมตัวกันให้ได้ โดยมีเป้าหมายคือทุกเวที ทั้งเวที พอช. เวทีสภาองค์กรชุมชน เวที อบต. เป็นเวทีเดียวกัน เพราะกลุ่มสมาชิกคือกลุ่มเดียวกัน เมื่อชุมชนเข้มแข็งจะสามารถทำได้ในทุกๆ เรื่อง ■

นางทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ ผู้อำนวยการ พอช.คนใหม่

ตามที่คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้มีมติเห็นชอบให้นางทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ เป็นผู้อำนวยการสถาบันฯ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2552 นั้น เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน ที่ผ่านมา คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดย พลเอกสุรินทร์ พิภพทอง ประธาน

คณะกรรมการฯ ได้มีการลงนามในสัญญาจ้างนางทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ เพื่อทำหน้าที่ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 16 มิถุนายน 2552 เป็นต้นไป โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

ก่อนหน้านี้นางทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ เคยเป็นผู้อำนวยการ

กองนโยบายและวางแผนที่อยู่อาศัย ฝ่ายนโยบายและแผน การเคหะแห่งชาติ ระหว่างปี 2541 - 2543 และเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนระหว่างปี 2544 ถึงต้นเดือนมิถุนายน 2552 ■

ม.ราชภัฏนครศรีธรรมราชสนับสนุนนักศึกษา ขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนตำบล

นครศรีธรรมราช : ม.ราชภัฏนครฯ จับมือพอช.ภาคใต้ และกรรมการสภาองค์กรชุมชนภาคใต้ฯ ร่วมลงนามความร่วมมือพัฒนาสภาองค์กรชุมชนให้มีคุณภาพ ส่งเสริมด้านวิชาการ พร้อมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคใต้จัดเสวนาความร่วมมือทางวิชาการ “สภาองค์กรชุมชน” ก้าวสำคัญสู่ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ณ ห้องประชุมพรหมโยธี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อให้ความรู้แก่นักศึกษาหลักสูตรการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนกว่า 300 คน รวมถึงลงนามความร่วมมือพัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบล

นายภาณุ อุทัยรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นประธานการเสวนากล่าวว่า รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่เห็นความร่วมมือของหน่วยงาน ชุมชน และสถาบันวิชาการ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งทางจังหวัดได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะการใช้ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชนเป็นเครื่องมือ

นายสน รูปสูง รองประธานสภาพัฒนาการเมือง ได้กล่าวในการปาฐกถาพิเศษเรื่อง “สภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง” ว่า บ้านเมืองเราทุกวันนี้มันไม่ค่อยแน่ใจว่ามีการปกครองในรูปแบบที่เป็นประชาธิปไตยจริงหรือไม่ โดยดูได้จากข่าวคราวทางการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นรายวันในช่วงนี้ รวมทั้งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งในพื้นที่ทุกระดับที่มีการซื้อเสียง แจกของ ซึ่งเป็นหนึ่งในหลายขั้นตอนของวงจรอุบาทว์ในวงการเมือง ดังนั้นภาคประชาชนจึงได้เสนอการเมืองภาคพลเมือง หรือการเมืองภาคชุมชนขึ้นมา โดยมีพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของ

ชุมชนฐานราก โดย พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการส่งเสริม ไม่ใช่กฎหมายให้อำนาจ ดังนั้นสภาองค์กรชุมชนไม่ใช่สภาที่มีอำนาจ ที่จะไปแข่งขันกับสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บทบาทก็แตกต่างกัน ซึ่งสามารถทำงานร่วมกันและหนุนเสริมชุมชนด้วยกันได้เป็นอย่างดี

อีกทั้งในการเสวนา “สภาองค์กรชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” **นายไพโรจน์ พลเพชร** ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนกล่าวว่า สภาพความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ กฎหมายที่ขาดความเป็นธรรม แม้กระทั่งการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองที่ยังขาดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง ระบบราชการมีอำนาจมากเกินไป หลายอย่างก็มีความซับซ้อน จนยากเกินกว่าที่จะใช้การเมืองแบบเก่ามาแก้ไขปัญหา ซึ่งนั่นสะท้อนให้เห็นปัญหาของระบบประชาธิปไตยแบบเก่าที่มีบทบาทอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งการเมืองแบบใหม่จะต้องเป็นการเมืองภาคชุมชน ให้บทบาทกับชุมชนในการลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาชุมชนของตนเอง โดยสภาองค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก และใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นเวทีแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นนี้ถึงเรียกว่าการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคชุมชน

นายจินดา บุญจันทร์ แกนนำชาวบ้านภาคใต้ และเป็นเลขานุการที่ประชุมสภาองค์กรชุมชนระดับชาติ เห็นว่า ระบบการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตอบโจทย์ชุมชนท้องถิ่น ฐานล่าง ค่านิยมของสังคมก็ไม่ได้คิดที่จะส่งลูกไปเรียนเพื่อที่จะกลับมารับใช้ชุมชน ในขณะที่เดียวกันเราเลือกผู้แทนเพื่อไปทำหน้าที่บริหาร ก็ไม่ได้ทำให้เราารู้สึกว่ามันได้อะไรกลับมาสู่ท้องถิ่น จากสภาพดังกล่าว ทำให้หลากหลายชุมชนคิดถึงเรื่องการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยชุมชนเอง โดยใช้เวทีของชาวบ้านในชุมชนเป็นเวทีในการแก้ปัญหา และระดม

ความคิดเห็นเพื่อหาทางออก รวมทั้งแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา เวทีชุมชนเหล่านี้ไม่ค่อยถูกยอมรับในทางสถานะ นี่จึงเป็นที่มาของการที่เครือข่ายชุมชนได้เสนอกฎหมายสภาชุมชน หรือสภาองค์กรชุมชน เพื่อที่จะทำการเมืองจากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน หรือที่เรียกกันว่า “การเมืองกินได้” สิ่งที่สำคัญที่อยากฝากไว้คือ “สภาองค์กรชุมชนเป็นความหวังหนึ่งที่ชุมชนสามารถสัมผัสได้ เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเรามากที่สุด” หลักคิดก็คือ “เราจะคิดเองทำเอง” และเป็นการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคใต้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กล่าวว่า ในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการรวมตัวจัดตั้งแล้วประมาณ 18 - 19 แห่ง และยังคงอยู่ระหว่างดำเนินการอีกมาก บทบาทของ พอช.ในฐานะกองเลขาสภาองค์กรชุมชนตาม พ.ร.บ. จะร่วมมือกับพี่น้องชุมชนและภาคีต่างๆ เพื่อยกระดับและพัฒนาสภาองค์กรชุมชนที่จัดตั้งแล้วให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการขยายการจดทะเบียนจัดตั้งเพิ่มอีก ทั้งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในวันนี้ ก็ต้องหารือในการร่วมกันส่งเสริมสภาองค์กรชุมชนต่อไป นอกจากนี้ พอช. มีแผนที่จะสร้างความร่วมมือกับภาควิชาการ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในภาค เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สงขลา ตรัง ภูเก็ต และมหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นต้น เพื่อให้ภาควิชาการเหล่านี้เข้ามา

มีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ด้าน อ.สมปอง รักษาธรรม ประธานหลักสูตรการพัฒนาชุมชนและผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กล่าวว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการส่งเสริมสภาองค์กรชุมชน ที่ผ่านมาจากมหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้ผู้บริหาร และผู้ปกครองท้องถิ่นเข้ามาศึกษา เพื่อยกระดับวิทยฐานะ และนำความรู้เพื่อนำไปปรับใช้กับชุมชน การบันทึกความร่วมมือในวันนี้จะเป็นจังหวะก้าวที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งในการส่งเสริมชุมชน โดยเฉพาะในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในเวทีเสวนาวิชาการดังกล่าวได้มีการลงนามความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบล ระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดยนายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคใต้ กับ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดย ผศ.ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์ อธิการบดี และคณะกรรมการประสานงาน สภาองค์กรชุมชนตำบลภาคใต้ โดยนายวิวัฒน์ หนูมาก โดยมีนายภาณุ อุทัยรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ร่วมเป็นสักขีพยาน

ทั้งนี้ในพื้นที่ภาคใต้มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลแล้ว 116 แห่ง เป็นพื้นที่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 17 แห่ง คาดว่าภายในปี 2552 นี้จะมีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลประมาณ 350 แห่ง (ตำบล) ■

ชัยนาทเตรียมจัดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน 22 ตำบล

ชัยนาท : เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2552 ที่ผ่านมา ตัวแทนสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดชัยนาท ประมาณ 30 คน เปิดประชุมหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อนำไปสู่การแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดชัยนาท

นายสมศักดิ์ จิตเอื้อตระกูล ตัวแทนสภาพัฒนาการเมือง จังหวัดชัยนาท กล่าวว่า หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน ปี 2551 จังหวัดชัยนาทได้มีการแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน จำนวน 10

ตำบล ครอบคลุม 78 กลุ่ม/องค์กร โดยมุ่งเน้นให้ตำบลที่มีความพร้อมเป็นต้นแบบและได้เข้ามาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งการจ

แจ้งจัดตั้งสภาฯ ได้เริ่มจากข้อมูลการทำแผนชีวิตชุมชน

นายสมศักดิ์กล่าวอีกว่า คณะทำงานขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนจังหวัดชัยนาทได้มีเวทีสร้างความเข้าใจในพื้นที่ต่างๆ ที่ยังไม่มีกรแจ้งจัดตั้งสภาฯ และนำข้อมูลตำบลมาประมวลความพร้อมที่จะเป็นพื้นที่แจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน ปัจจุบันมีพื้นที่ที่เห็นควรให้มีการแจ้งจัดตั้งเพิ่มอีก 22 ตำบล จาก 51 ตำบลใน 8 อำเภอของจังหวัดชัยนาท ■

19 ตำบล จ.น่าน เสร็จใบประกาศรับรองสภาองค์กรชุมชน 9 กรกฎาคม

น่าน : สภาองค์กรชุมชนตำบล จ.น่าน จัดประชุมสภาครั้งที่ 4 เน้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความสำเร็จ - ปัญหา ด้าน พอช.เตรียมจัดเวทีรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน จ.น่าน การันตีการเคลื่อนงานพัฒนาด้วยกลไกชุมชน

เมื่อวันที่ 6 มิ.ย.ที่ผ่านมา คณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบล จ.น่าน จัดประชุมสภาครั้งที่ 4 ที่ห้องประชุมสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย (สวท.น่าน) โดยมีตัวแทนสภาองค์กรชุมชนตำบลจำนวน 19 แห่งที่แจ้งตาม พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เข้าร่วมประชุมอย่างคับคั่ง

ทั้งนี้ก่อนเริ่มการประชุมได้มีพิธีมอบหนังสือรับรองการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลแก่ตัวแทนทั้ง 19 แห่งโดยนายสุเมษ สายสูง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ตามด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคของสภาฯ แต่ละแห่ง อาทิ

ต.พระพุทธรบาท : มีจุดศูนย์กลางประสานงานสภาฯ ใช้เวทีประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านสื่อสารกิจกรรมพัฒนา หลังจากดำเนินการพบว่าผู้นำและคณะทำงานเกิดความเข้าใจมากขึ้นกว่าช่วงแรก ส่วนปัญหาพบว่าการเคลื่อนงานหลายประเด็นพร้อมกัน คณะทำงานเกิดความสับสน ขาดการเชิญประชุม

ของคณะกรรมการสภาฯ หรือมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณขับเคลื่อนสภาฯ เป็นต้น

ต.บัวใหญ่ : มีการจัดประชุมทุกเดือน ใช้ทุนทางสังคมในการเคลื่อนงาน ประสานการหนุนเสริมกับ อบต. โดยใช้ อบต.เป็นตัวเชื่อม เช่น สถานที่ประชุม การพัฒนาถนน ตรวจสอบแผนพัฒนาของ อบต. การแก้ปัญหาโรงสีข้าวโพด รวมถึงเชื่อมประสานกับอำเภอ

ต.อ่าวนาโหลย : เน้นกิจกรรมทางวัฒนธรรม การสร้างจิตสำนึกสร้างกฎระเบียบชุมชน หมู่บ้าน เป็นเวทีหารือและแก้ปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาและสื่อสารใน

เวทีประชุมสภาฯ เปิดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ยึดประชาคมเป็นหลักในการจัดการพัฒนา การพัฒนากิจกรรมและรวมตัวเกิดความคล่องตัว ใช้บ อบต.ในการจัดการประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบล

นายสำรวย ฝัดผล ประธานมูลนิธิอภัยเมืองน่าน ตั้งข้อสังเกตว่า เรื่องที่ควรคิดกันต่อคือ ทำอย่างไรที่จะให้สมาชิกองค์กรชุมชนประเภทต่างๆ ที่แจ้งแจ้งเห็นความสำคัญของสภาองค์กรชุมชนตำบล ขณะที่คณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบล แต่ละแห่งต้องร่วมกับสมาชิกเพื่อพัฒนาแผนระดับตำบล โดยการเชื่อมโยงงานพัฒนาที่ทำอยู่แล้ว

เช่น สวัสดิการ องค์กรการเงินชุมชน ทรัพยากร เป็นต้น

ด้านนางสาวพรรณทิพย์ เพชรมาก ผู้ช่วยผู้อำนวยการ พอช. กล่าวว่า สิ่งที่แต่ละตำบลได้เล่าสู่กันฟังเป็นเรื่องสำคัญมาก คือทำให้เห็นภาพว่าสภาที่ตั้งไปแล้วมีการเคลื่อนไหวอย่างไร ตัวสภาองค์กรชุมชนอาจจะมีข้อติดขัดบ้าง เพราะคนที่เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจ และเป็นธรรมดาที่เอากฎหมายมาใช้กับวิถีเดิมอย่างไรก็ดี สภาองค์กรชุมชนตำบลคงไม่ใช่เวทีที่คุยกันเหมือนเป็นเรื่องใหม่เรื่องหนึ่ง แต่เป็นเวทีในการนำเรื่องราว ปัญหา หรืองานที่พัฒนาที่ทำอยู่แล้ว เช่น สวัสดิการที่ดิน มาคุยและทำให้เกิดความคืบหน้า เพราะการยอมรับสภาองค์กรชุมชนควรเกิดจากตัวผลงาน ไม่ใช่อำนาจ ซึ่งเจตนาเดิมคือการให้กลุ่มคนเล็กคนน้อย กลุ่มองค์กรต่างๆ ที่ทำกิจกรรมในชุมชนได้คุยและเชื่อมโยงกับระบบต่างๆ

อนึ่ง สภาองค์กรชุมชนตำบล จ.น่าน ทั้ง 19 แห่ง ได้แก่ ต.พระพุทธรบาท, ต.บัวใหญ่, ต.ถ้ำมดอง, ต.เชียงคาน, ต.อ่าวนาโหลย, ต.เปือย, ต.เชียงกลาง, ต.ตาลชุม, ต.ผาตอ, ต.ริม, ต.น่าน้อย, ต.ศรีสะเกษ, ต.ตุ่งพงษ์, ต.ล้าน, ต.ยม, ต.เมืองจัน, ต.พระธาตุ, ต.พญาแก้ว และ ต.หนองแก้ว โดยในวันที่ 9 กรกฎาคม 2552 ที่จะถึงนี้ จะมีการจัดเวทีมอบใบประกาศรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน จ.น่าน ■

แกนนำชุมชนกระบี่เตรียมความพร้อมรับพัฒนา 1 ล้านบาท

กระบี่ : คณะทำงานขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดกระบี่กำหนดจัดประชุมเตรียมพร้อมรับงบประมาณสนับสนุน 1 ล้านบาท พร้อมกำหนดเรื่องปุ๋ยพรมทั่วกระบี่ ตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน และสภาองค์กรชุมชนตำบล

เมื่อวันที่ 22 เมษายน คณะทำงานขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดกระบี่ จัดประชุมสรุปการดำเนินงานที่ผ่านมา และกำหนดทิศทางการทำงานในระยะต่อไป ณ ห้องประชุมโรงแรมเวียงทอง อ.เมือง จ.กระบี่

นายโกศล ชื่นบุตร คณะทำงานขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดกระบี่ กล่าวว่า การประชุมวันนี้เป็นการพูดคุยกันถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าควรเชิญผู้นำชุมชนแต่ละพื้นที่มาร่วมกันในวันที่ 21 พฤษภาคม

นี้ เพื่อพูดคุยผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เกิดอุปสรรคและปัญหาอะไรบ้าง ตลอดจนจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทิศทางการสนับสนุน

องค์กรชุมชนในแต่ละแห่ง ก่อนที่จะเริ่มการดำเนินงานตามแผนงานสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด ซึ่งกำลังจะได้รับการสนับสนุนจาก

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจำนวน 1 ล้านบาท

นายโกศล กล่าวต่อไปว่า อย่างไรก็ตามในเบื้องต้นมีความเห็นร่วมกันในการส่งเสริมให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลให้เกิดขึ้นครบทุกอำเภอในจังหวัดกระบี่ ด้านการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลก็กำหนดว่าภายในปีนี้จะมีสภาองค์กรชุมชนระดับตำบลครบทุกอำเภอในจังหวัด โดยจะจัดให้มีการทำความเข้าใจการดำเนินงานสภาองค์กรชุมชนแก่ผู้นำชุมชนในจังหวัดกระบี่ ส่วนที่ดำเนินการจัดตั้งแล้ว 8 แห่ง และอีก 3 แห่งดำเนินการจัดตั้งแล้ว ก็จะจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องทางเอกสารการจดทะเบียน ส่วนอีก 13 ตำบลใหม่ที่เตรียมการจะจัดตั้งก็จะทำความเข้าใจด้านเอกสารแก่ผู้แทนชุมชนเหล่านั้นต่อไป ■

ก้าวแรกและก้าวต่อไปของสภาองค์กรชุมชนตำบลท่าเสา

เวลานี้คนไทยเกิดความขัดแย้งกันในทางความคิดอย่างรุนแรงแบบไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งยังมองไม่เห็นว่าจะมีอดีตวันข้างหน้าที่จะทำให้เกิดความปรองดองได้เลย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสังคมไทยยังยึดติดกับความไม่เป็นจริงหลายอย่าง ทั้งทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่

ความไม่เป็นจริงไม่สามารถแก้ปัญหาคือ ดังนั้นเชื่อว่าการมีสติ มีปัญญา มีความเอื้ออาทร เมื่อผสมผสานสัมพันธ์กันแล้ว การจะทำอะไรให้สำเร็จต้องใช้ความจริงตรงกันและร่วมมือกันได้ อย่างที่ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

นายวิกิจ แก้วจิตคงทอง ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลท่าเสา เล่าว่า คนท่าเสาในอดีตเป็นคนต่างถิ่นที่อพยพเข้ามาหากินตามความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ และแม้จะมาอาศัยอยู่รวมกันอย่างหลากหลาย แต่ล้วนแล้วมีความปรารถนาเดียวกัน นั่นคือความอยู่เย็นเป็นสุข ที่เป็นการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับสิ่งแวดล้อม เคารพกันและกันอย่างเท่าเทียม

พื้นที่ตำบลท่าเสามีองค์กรชุมชนที่มีการรับรองสถานภาพจำนวน 36 กลุ่ม/องค์กร จาก 11 หมู่บ้าน มีสมาชิกประมาณ 5,000 คน เป็นจุดเริ่มต้นการสร้างประชาธิปไตยร่วม

กันในนาม “สภาชุมชนคนท่าเสา”

นายพิพัฒน์ แก้วจิตคงทอง ประธานกลุ่ม/องค์กรปาชุมชนต้นแบบ ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี เล่าว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลท่าเสาได้เปิดสภาองค์กรชุมชนตำบลมาแล้ว 4 ครั้ง แรกๆเน้นการทำความเข้าใจ พ.ร.บ. และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการจัดตั้งสภา มาแก้ปัญหาเรื่องปากท้อง จนสมาชิกเห็นความต้องการจึงได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลทั้งตำบลเพื่อจัดทำแผนชุมชน เสนอเข้าสภาองค์กรชุมชนตำบล โดยวางแผนงานออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน เน้นเรื่องปากท้องและการยับยั้งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

สำหรับแผนงานในระยะยาว 4 ปี สมาชิกได้กำหนดไว้ 4 เรื่อง คือ 1. เป็นการพัฒนาคน 2. พัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมและการทำเกษตรแบบยั่งยืน ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นแบบไม่พึ่งพาสารเคมี 3. การสร้างเศรษฐกิจชุมชน สร้างทุนหมุนเวียนในชุมชนไม่พึ่งระบบทุนภายนอก และ 4. พัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน

แผนงานที่วางไว้ร่วมกันทั้ง 4 เรื่อง หากสมาชิกเห็นด้วยสภาจะเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสาและผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานระดับอำเภอและจังหวัดต่อไป ■

โครงการคนจนคนดีมอบเงินทุนแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย ครัวเรือนที่ยากจนที่สุดในชุมชน

เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2552 คณะทำงานโครงการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยคนจนคนดี ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิศูนย์ศึกษาที่อยู่อาศัยแห่งเอเชีย ได้มอบเงินทุนแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยให้กับองค์กรชุมชนที่ดำเนินโครงการบ้านมั่นคง

เพื่อช่วยเหลือครัวเรือนที่ยากจนที่สุดในชุมชน ภายใต้โครงการ “คนจนคนดี ในชุมชนบ้านมั่นคง”

ทั้งนี้โครงการคนจนคนดีในชุมชนบ้านมั่นคง มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือครัวเรือนที่มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและยากจนที่สุดในชุมชน

จำนวน 100 ครัวเรือน จากชุมชน 100 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กับมูลนิธิศูนย์ศึกษาที่อยู่อาศัยแห่งเอเชีย และ SELAVIP โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก SELAVIP จำนวน 2,000,000 บาท

นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา

ประธานมูลนิธิศูนย์ศึกษาที่อยู่อาศัยแห่งเอเชีย เปิดเผยว่า ปัจจุบันมีการอนุมัติงบประมาณภายใต้โครงการ “คนจน คนดี ในชุมชนบ้านมั่นคง” ไปแล้ว 58 ครอบครัว การมอบเงินทุนในวันนี้เป็นการช่วยเหลือผู้เดือดร้อน 9 ครอบครัว จากชุมชนในพื้นที่กรุงเทพฯ สมุทรปราการ สุพรรณบุรี และปทุมธานี ■

บ้านมั่นคงบางพลีน้อยลงเสาะเอกเฟสแรกแล้ว 25 หลัง ตั้งเป้าทยอยสร้างครบ 125 หลังภายในปี 2553

เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2552 สหกรณ์บ้านมั่นคงบางพลีน้อย จำกัด องค์การบริหารส่วนตำบลบางพลีน้อย อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ เครือข่ายบ้านมั่นคงสมุทรปราการ สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) สำนักงานปฏิบัติการภาคกรุงเทพฯปริมณฑล และตะวันออก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และภาคีพัฒนาในพื้นที่ ได้ร่วมกันทำพิธีลงเสาะเอกบ้านมั่นคงชุมชนบางพลีน้อย ต.บางพลีน้อย อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ เฟสแรก จำนวน 25 หลัง

นายเงิน เอี่ยมยั้ง ประธานสหกรณ์บ้านมั่นคงบางพลีน้อย จำกัด กล่าวว่า โครงการบ้านมั่นคงชุมชนบางพลีน้อย เกิดขึ้นเมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายน 2549 โดยพวกเราชาวบ้านในพื้นที่ตำบลบางพลีน้อย จาก หมู่ 1, 2, 5, 6 และ 7 ที่มีปัญหาเรื่องความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยทั้งการบุกรุกที่ดินเอกชนที่ดินรัฐเช่าที่ดิน และบ้านเช่า

ราคาแพง ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และเริ่มดำเนินการตามโครงการบ้านมั่นคง จากนั้นในเดือน พฤษภาคม 2551 จึงได้จัดตั้งเป็นสหกรณ์ และได้มีการจัดซื้อที่ดินในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ดินที่เป็นถิ่นอาศัยเดิม จำนวน 5 ไร่ 78 ตารางวา แบ่งเป็น 125 แปลง มีทั้งขนาด

12 ตารางเมตร และ 14 ตารางเมตร และมีแบบบ้าน 3 แบบ คือ บ้านเดี่ยวสองชั้น บ้านแฝดสองชั้น และบ้านแถวสองชั้น

“บ้านมั่นคงบางพลีน้อย มีสมาชิก 125 หลังคาเรือน มาจาก 5 หมู่บ้านในเขตตำบลบางพลีน้อย โดยได้รับอนุมัติสินเชื่อจากสถาบัน

พัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อดำเนินโครงการ แบ่งเป็น สินเชื่อเพื่อจัดซื้อที่ดินแปลงใหม่ขนาด 5 ไร่ 78 ตารางวา ในราคา 12,468,000 บาท สินเชื่อที่อยู่อาศัยจำนวน 18,710,599 บาท และงบประมาณพัฒนาระบบสาธารณูปโภคจำนวน 4,867,000 บาท ชาวชุมชนสมทบอีก 2,993,180 บาท ซึ่งวันนี้บ้านมั่นคงบางพลีน้อยได้ลงเสาะเอกบ้านเฟสแรกจำนวน 25 หลังคาเรือน และตั้งความหวังไว้ว่า จะก่อสร้างบ้านให้เสร็จทั้งโครงการจำนวน 125 หลัง ภายในปี 2553” นายเงินกล่าว

ทั้งนี้จังหวัดสมุทรปราการ มีผู้มีรายได้น้อยและเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยกระจายอยู่ในพื้นที่ 33 เมือง 288 ชุมชน รวม 32,326 หลังคาเรือน ปัจจุบันเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนในชุมชนเมืองแล้วจำนวน 8 เมือง 16 โครงการ รวม 1,748 ครัวเรือน ผู้รับประโยชน์ทั้งสิ้น 7,866 คน ■

หน่วยงานเมืองและผู้นำชุมชน 11 ชาติ ศึกษาดูงานพัฒนาในประเทศไทย

เมื่อวันที่ 26 - 28 เมษายน 2552 ที่ผ่านมามูลนิธิศูนย์ศึกษาเพื่อที่อยู่อาศัยแห่งเอเชีย (ACHR) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้นำคณะผู้แทนเทศบาล นักพัฒนาภาคเอกชน และผู้นำชุมชน 11 ชาติ ประกอบด้วย เวียดนาม พิลิปปินส์ อินเดียน่า เฮอร์มันนี กัมพูชา มองโกเลีย เกาหลีใต้ เนปาล ไทย ศรีลังกา และฟีจี รวม 30 กว่าคน ศึกษาดูงานพัฒนาในประเทศไทย

ในช่วงเช้าวันที่ 26 เมษายน ได้ลงพื้นที่ศึกษาดูงานการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในโครงการบ้านมั่นคง จ.จันทบุรี กรณีโครงการบ้านมั่นคงชุมชนรุ่งเรืองพัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยรูปแบบการปรับปรุงในที่ดินใหม่ และอยู่ในระหว่างดำเนินโครงการ สมาชิก 220 ครัวเรือน มีการทำอิฐบล็อกเพื่อใช้สร้างบ้านในโครงการ และกรณีโครงการบ้านมั่นคงชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยในที่ดินใหม่เช่นกัน สมาชิก 124 ครัวเรือน โดยสร้างบ้าน

เสร็จแล้วทั้งโครงการ ชุมชนมีจุดเด่นในเรื่องการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น เทศบาล และการพัฒนาอาชีพที่หลากหลายของกลุ่มแม่บ้าน

หลังจากนั้น คณะดูงานได้ประชุมร่วมกับเทศบาล หน่วยงาน และผู้แทนชุมชนที่เทศบาลเมืองจันทบุรี เพื่อหารือแนวทางการพัฒนาเมืองที่มุ่งแก้ปัญหาทั้งเมือง (city - wide upgrading) ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย คณะดูงานได้ร่วม

แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนใจการแก้ปัญหาของเมืองที่ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับชาติ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้อย่างชัดเจนหลังจากที่ชุมชนมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ผู้แทนคณะดูงานสรุปว่า ในขณะที่ประเทศต่างๆ กำลังพูดถึงการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาแนวทางการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ ขบวนการพัฒนาโดยองค์กรชุมชนเป็นตัวอย่งการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศไทย เพราะได้สร้างตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ ประเทศต่างๆ ควรได้มาศึกษา

โดยในช่วงบ่ายของวันเดียวกันคณะดูงานได้ลงพื้นที่ศึกษาดูงานการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นภาคชนบทที่บ้านจำรุง ต.เนินค้อ จ.ระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาชุมชนในหลายๆ ด้าน เช่น การท่องเที่ยวชุมชน กองทุนชุมชน วิทย์ชุมชน สภาองค์กรชุมชน ฯลฯ ■

บ้านมั่นคงเชียงใหม่ตีบทหน้า เทศบาล - ชุมชน - พอช. ลงนามความร่วมมือแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย

เชียงใหม่ : เทศบาลเชียงใหม่ - พอช. - เครือข่ายชุมชนเมืองเชียงใหม่จับมือลงนามบันทึกความร่วมมือ พร้อมแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย 31 ชุมชน ในเขตเทศบาลเชียงใหม่ ด้านตัวแทนเครือข่ายชุมชนเมืองที่บ้านมั่นคงคือจุดเริ่มการพัฒนาชุมชนในมิติอื่นๆ

เมื่อวันที่ 12 มิ.ย.2552 ที่ผ่านมา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) โดยสำนักงานปฏิบัติการภาคเหนือ ร่วมกับคณะกรรมการโครงการบ้านมั่นคงเทศบาลนครเชียงใหม่ และเครือข่ายชุมชนเมืองเชียงใหม่ ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือ 2 เรื่อง ได้แก่ บันทึกความร่วมมือด้านการพัฒนาชุมชนตามโครงการบ้านมั่นคง และบันทึกความร่วมมือในการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงชุมชนเมืองเชียงใหม่ ภายใต้ชื่องานว่า “สวมแสบ้างเฮือนเมืองเจียงใหม่” ณ วัดเชียงยืน จ.เชียงใหม่

ทั้งนี้ บันทึกความร่วมมือด้านการพัฒนาชุมชนตามโครงการบ้านมั่นคง ลงนามร่วมกัน 3 ฝ่าย ระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) คณะกรรมการโครงการบ้านมั่นคงเทศบาลนครเชียงใหม่ และเครือข่ายชุมชนเมืองเชียงใหม่ ส่วนบันทึกความร่วมมือในการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงชุมชนเมืองเชียงใหม่ ลงนามระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และคณะกรรมการโครงการบ้านมั่นคงเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยบันทึกความร่วมมือทั้ง 2 ฉบับมีสาระสำคัญเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีความพร้อมสามารถดำเนินการพัฒนาชุมชนและที่อยู่อาศัย รวมถึงบริหารจัดการโครงการงบประมาณ ที่เปิดการมีส่วนร่วมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้สนับสนุนการทำงาน และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์รูปธรรมการปรับปรุง

ที่อยู่อาศัยในเมืองจำนวน 31 ชุมชน 2518 ครัวเรือน โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี นับจากเดือนมิถุนายน 2552 ถึงเดือนมิถุนายน 2554

นายชายชาติ ลิ้มจรูญ รักษาการนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ กล่าวว่า งานวันนี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือของเทศบาลนครเชียงใหม่ เครือข่ายชุมชนเมืองเชียงใหม่ กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงกับ 31 ชุมชน ซึ่งมีปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัย รวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภค และการพัฒนาองค์กรชุมชนในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไปในอนาคต

นายชายชาติกล่าวอีกว่า เทศบาลนครเชียงใหม่พร้อมสนับสนุนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงทุกด้าน โดยมอบหมายให้นายจุมพล อภิรัตน์ รองปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นผู้ประสานงาน ทำงานโดยมุ่งหวังแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนโดยไม่มีการแบ่งแยกพื้นที่ทางการเมือง

ด้านนายประทีป บุญมั่น ผู้แทนเครือข่ายเมืองเชียงใหม่ กล่าวว่า พัฒนาการการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยในนามเครือข่ายเมืองเชียงใหม่ เริ่มต้นในปี 2545 จากทำกันเองจนมีภาคีทุกภาคส่วน ทั้ง พอช.และองค์กรท้องถิ่นเข้ามาหนุนเสริม

กระทั่งปัจจุบันพบว่าการแก้ไขปัญหาเมืองเชียงใหม่ต้องแก้ไขทั้งเมือง ไม่ใช่แค่เป็นหย่อมๆ ขณะที่ชาวบ้านต้องลุกขึ้นมาพูดคุย จัดกลุ่ม ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของชุมชนก่อน หากชุมชนไม่ขยับก็ไม่มีใครแก้ไขให้ได้

“บันทึกความร่วมมือในวันนี้ก็เป็นก้าวสำคัญของการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนเมืองเชียงใหม่ แต่หลังจากมีบ้านมีที่ดินที่มั่นคงแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อ คือ นำเนื้อหาจากการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน การจัดการสังคม หรือ การจัดสวัสดิการชุมชนเข้ามาผนวกกับประเด็นบ้านมั่นคง เช่น ชุมชนหัวฝายจะมีการขุดลอกคลองแม่ข่าทุกวันทั้ง 2 และ 15 ของเดือน ใช้บ้านมั่นคงเป็นตัวเชื่อมคน เชื่อมการพัฒนา เป็นต้น ไม่ใช่ได้บ้านแล้วการรวมกลุ่มก็จบ” ผู้แทนเครือข่ายเมืองเชียงใหม่กล่าวทิ้งท้าย

พร้อมกันนี้นายสมชาติ ภาระสุวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้กล่าวแสดงความยินดีกับชาวบ้าน และมอบเงินเพื่อสร้างบ้านงวดที่ 1 แก่โครงการบ้านมั่นคงชุมชนหมื่นเงินทอง จำนวน 425,000 บาท จากวงเงินทั้งหมด 1,340,000 บาท

อนึ่ง จากผลการสำรวจข้อมูลชุมชนผู้มีรายได้น้อยของเครือข่ายบ้านมั่นคงในปี 2550 ระบุว่าพื้นที่ภาคเหนือ 15 จังหวัด มีชุมชนที่มีรายได้น้อย 168,386 ครัวเรือน เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยจำนวน 48,450 ครัวเรือน เฉพาะในเขตเทศบาลเชียงใหม่ มีชุมชนทั้งสิ้น 85 ชุมชน เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย 65 ชุมชน 3,713 ครัวเรือน โดยปัจจุบันมีโครงการบ้านมั่นคงที่ได้รับการอนุมัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยทั้งสิ้น 31 โครงการ หรือมีผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการ 2,518 ครัวเรือน ■

เปิดโครงการบ้านมั่นคงชนบท ชุมชนไอยามูดารุสลาม

นราธิวาส : ชาวไอยามูดารุสลาม ร่วมกับฝ่ายปกครองฝ่ายมั่นคง เปิดโครงการบ้านมั่นคงชนบท อ.สุคีริน พร้อมจัดงานพิธีเข้าสู่ันต์หมู่

เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2552 ชุมชนไอยามูดารุสลาม ม.2 ต.เกียร์ อ.สุคีริน จ.นราธิวาส จัดงาน “เปิดป้ายโครงการบ้านมั่นคงชนบทชุมชนไอยามูดารุสลามและเข้าสู่ันต์หมู่” โดยการจัดงานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงชนบท ณ ชุมชนไอยามูดารุสลาม จำนวน 37 ครัวเรือน บนพื้นที่ 12 ไร่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จำนวน 4,585,000 บาท

กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้โครงการ

บ้านมั่นคงชนบทชุมชนไอยามู ๕ ได้แก่ การก่อสร้างบ้านจำนวน 37 ครัวเรือน บ้านกลางสำหรับคนยากจน ศูนย์เด็กกำพร้า ระบบสาธารณูปโภค กองทุนอาชีพให้กับกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี กลุ่มเลี้ยงโคขุน กลุ่มปลูกกล้วย กลุ่มผลิตเฟอร์นิเจอร์ ร้านค้าชุมชน กลุ่ม

อิฐบล็อก และสี่บานธรรมนิยม ประเพณีทางศาสนาอิสลามให้มุสลิมินได้เข้าสู่ันต์อย่างถูกต้องและปลอดภัย เพื่อแบ่งเบาภาระการเข้าสู่ันต์ของผู้ปกครอง โดยมีผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมสัปดาห์ทั้งสิ้น 30 คน

สำหรับพิธีสัปดาห์ เริ่มต้นจากการเดินขบวนพาเหรด “ซ้าง” 3 เชือก พร้อมรถทหารจากหน่วยเฉพาะกิจที่ 35 สำหรับเด็กที่จะเข้าสู่ันต์หมู่ จำนวน 30 คน ตามด้วยขบวนชุดกลองยาว กลุ่มแม่บ้านชุมชนไอยามู กลุ่มซึละ เมื่อขบวนแห่ซ้างเดินทางมาถึงที่จัดงาน ได้มีการแสดงการต่อสู้ด้วยศิลปะการป้องกันตัว “ซึละ” จำนวน 3 คู่ การรำกลองยาว 1 ชุด

นายวรเชษฐ์ พรหมโสภาส นายอำเภอสุคีริน ได้กล่าวเปิดงาน และตัดริบบิ้นเปิดป้ายโครงการบ้านมั่นคงชนบท ชุมชนไอยามูดารุสลาม พร้อมถ่ายภาพเป็นที่ระลึกร่วมกับรอง ผบ.ฉก.35, ผู้แทนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โต๊ะอิหม่าม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนไอยามูดารุสลาม และผู้นำเครือข่ายแก้ไข

ปัญหาที่ดิน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมกันนี้ได้พูดคุยกับผู้ปกครองเด็กที่รอเข้าสู่ันต์หมู่ ช่วงบ่ายเริ่มพิธีเข้าสู่ันต์หมู่ของเด็กไทยมุสลิม โดยมี “โต๊ะมุเต็ง” (หมอทำสัันต์) ดำเนินการขลิบอวัยวะเพศชาย เด็กอายุระหว่าง 8 - 12 ปี ซึ่งชาวมุสลิมถือเป็นส่วนหนึ่งของความดี ตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ■

เครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคเหนือจัดทำแผนปฏิบัติการ แก้ปัญหาที่ดิน/เอกชนครองที่ดินโดยมิชอบ

เครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบนจัดทำแผนปฏิบัติการปัญหาการถือครองที่ดิน โดยขอให้ส่งผู้แทนที่มีอำนาจตัดสินใจเข้ามาแก้ไขปัญหา เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวยุติโดยเร็ว

เมื่อวันที่ 23 เมษายนที่ผ่านมา เครือข่ายปฏิรูปที่ดิน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ปัญหาการถือครองที่ดิน หวังลดผลกระทบการจัดการที่ดินของรัฐ - ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน ลดปัญหาเอกชนถือครองที่ดินโดยมิชอบขึ้น ณ บ้าน อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

นายบุญยืน คงเพชรศักดิ์ เครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาความยากจนของคนทั้งประเทศ รัฐจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินโดยเร่งด่วน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนของคนทั้งประเทศ เครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบนจึงทำแผนปฏิบัติการ แนวทาง และมาตรการการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยระหว่างภาค

รัฐและคนจนไร้ที่ดินเพื่อนำไปประกอบการจัดทำนโยบายและผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาต่อไป โดยมีพื้นที่เป้าหมาย 68 อำเภอในภาคเหนือตอนบน

อย่างไรก็ตาม จากการระดมความคิดเห็นร่วมกันจึงได้กำหนดเป็นแผนงานที่จะดำเนินการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้ แผนการแก้ปัญหา ระยะสั้น 1.จัดตั้งคณะกรรมการในรูปองค์กรอิสระเพื่อดำเนินการตรวจสอบการถือครอง และทำประโยชน์ที่ดินของเอกชน 2.เพิกถอนที่ดินที่มีการออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบ และที่ดินที่เจ้าของทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ นำมาปฏิรูปการถือครองให้กับคนจนไร้ที่อยู่อาศัยและคนจนไร้ที่ดินทำกิน 3.ชะลอการประกาศเขตหรือการขยายเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายอื่นๆ จนกว่ากระบวนการตรวจสอบพิสูจน์รับรองสิทธิ์ของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย 4.หยุดการไล่รื้อชุมชนแออัด และตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการไล่รื้อ

ชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม และแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาตามแนวนโยบายบ้านมั่นคง

“ส่วนแผนการแก้ปัญหาระยะยาว อยากรบกวนให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไข เพิกถอนหรือยกเลิกกฎหมายและนโยบาย มติ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และกลไกที่มีผลกระทบและปิดกั้นต่อสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากร รวมทั้งสร้างเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาชน ให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วม” นายบุญยืนกล่าวทิ้งท้าย ■

เครือข่ายชนเผ่าติดเครื่องต้นไฉนดชุมชนแก้ปัญหาที่ดินบนพื้นที่สูง

เชียงใหม่ : เครือข่ายชนเผ่าบนพื้นที่สูงประชุมสภาปัญหาที่ดิน ยึดหลักพึ่งตนเอง เดินหน้าสำรวจความพร้อมตามหาพื้นที่รูปธรรมการจัดการที่ดินของชุมชนแบบชาติพันธุ์ ก่อนจัดเวทีใหญ่ปลายเดือนมิถุนายนนี้

นับเนื่องจากรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2551 เกี่ยวกับการจัดการที่ดินว่า จะจัดหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรในรูปธนาคารที่ดิน และเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่เกษตรกรยากจนและชุมชนที่มีที่ทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐที่ไม่มีสภาพป่าในรูปของโฉนดชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรในรูปแบบนิคมการเกษตรนั้น

ล่าสุดเมื่อ 3 มิถุนายน 2552 ที่โรงแรมฮอลิเดย์ การ์เดนส์ จ.เชียงใหม่ ตัวแทนองค์กรชุมชนบนพื้นที่สูง และองค์กรภาคี ประกอบด้วย กลุ่มเพื่อนประชาชนบนพื้นที่สูง เครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น ศูนย์ปฏิบัติการร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาประชาชนบนพื้นที่สูง และตัวแทนเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานสนับสนุนชนเผ่าและชุมชนบนพื้นที่สูง ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้จัดประชุมหารือต่อเรื่องดังกล่าว โดยเน้นไปที่การสำรวจข้อมูล ข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาเบื้องต้นของการจัดการที่ดินโดยชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาที่ดินด้วยโฉนดชุมชนต่อไป

นายศักดิ์ดา แสนมี ศูนย์ปฏิบัติการร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาประชาชนบนพื้นที่สูง เปิดประเด็นว่า บนพื้นที่สูงมีพื้นที่รูปธรรมหลายแห่งที่มีการจัดการที่ดินในลักษณะโฉนดชุมชนเช่นเดียวกับชุมชนบนพื้นราบ จึงทำทนายเครือข่ายชุมชนบนพื้นที่สูงทุกเผ่าว่าจะร่วมกันหารูปแบบการจัดการที่ดินโดยชุมชน และจะนำเสนอสู่สาธารณะและรัฐบาลได้อย่างไร ซึ่งการประชุมครั้งนี้และในอนาคตน่าจะนำไปสู่การถอดบทเรียนการจัดการที่ดินของพี่น้องชนเผ่าในมิติต่างๆ โดยเชื่อมโยงและจัดขบวนการทำงานร่วมกับเครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย (คปท.)

นายสุมิตรชัย หัตถสาร ผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น และคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาที่ดินของ คปท. กล่าวว่า ปัจจุบันโฉนดชุมชน ได้กลายเป็นคำที่เริ่มได้รับความสนใจ มีหลายฝ่ายหยิบคำนี้ไปใช้ เช่นเดียวกับป่าชุมชนในอดีต ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ จะสร้างการเรียนรู้เรื่องการจัดการที่ดินโดยโฉนดชุมชนกับพี่น้องชนเผ่าได้ตามสภาพพื้นที่ และรูป

แบบการจัดการที่ดินที่แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบตายตัวเหมือนกันทั่วประเทศ

ด้านนายจรัส ไหมยศ ที่ปรึกษาสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (สกน.) ให้ความเห็นว่า แม้รัฐบาลจะแถลงนโยบายแก้ปัญหาที่ดินเอาไว้ แต่ น่าเสียดายที่ใช้ประโยชน์จริงได้เพียงบางส่วน เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องและตัวพี่น้องของเรายังไม่เข้าใจความหมายของโฉนดชุมชนอย่างแท้จริง บางจังหวัดพยายามตามกระแสด้วยการสั่งการให้เร่งออกโฉนดชุมชน ทำให้พี่น้องบางส่วนเข้าใจผิดคิดว่าสามารถเข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกยางพาราได้ รวมถึงเกิดกรณีการเรียกเก็บค่าหัวคิวรังวัดที่ดินโดยคนในชุมชน เป็นต้น

ทั้งนี้จากผลของการระดมความคิดเห็น ที่ประชุมเห็นพ้องในหลักการของยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาที่ดินของชุมชนบนพื้นที่สูงว่า ต้องเป็นการสร้างความมั่นคงเรื่องที่ดินในระยะยาว และเป็นไปเพื่อการพึ่งตนเอง ส่วนจำนวนพื้นที่ในเขตภาคเหนือตอนบนที่มีความพร้อมเพื่อเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาที่ดินของชุมชน โดยใช้เครื่องมือโฉนดชุมชนพบว่าในเบื้องต้นมีจำนวน 78 พื้นที่ ซึ่งจะมีการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมครั้งต่อไปในวันที่ 17 มิ.ย.นี้ ก่อนจะมีการจัดเวที “ประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยวิถีชีวิตชนเผ่ากับการจัดการที่ดินแบบโฉนดชุมชน” ในราวปลายเดือนมิถุนายนนี้ เพื่อนำเสนอต่อสาธารณะภายใต้แนวคิดพื้นฐานการปฏิรูปที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชน ■

รายงาน
WIFIU
■ ประพันธ์ สิดำ

กว่าจะเป็น “อารยธรรมแห่งวิถี” พื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด

“เราจะมีความมั่นคง ความพอเพียงของชีวิตหรือไม่มันขึ้นอยู่กับว่าชุมชนจะเก็บรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทุนฐานทางสังคมไว้ได้มากน้อยเพียงใด ทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนรายรอบ เราจะให้ใครเป็นผู้รักษา แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าเขาจะรักษาได้ดีไปกว่าคนในชุมชนช่วยกันเก็บรักษา เพื่อป้องกันปกป้องแหล่งอารยธรรมแห่งวิถีพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด”

นายสมศักดิ์ มาคล้าย ที่ปรึกษาเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด เล่าให้ฟัง

ที่ปรึกษาเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ฯ เล่าต่อว่า พื้นที่ชุ่มน้ำให้คุณประโยชน์มากมาย คุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำจึงถูกมองว่าเป็นผลประโยชน์ที่ได้มาฟรีๆ ผลที่ตามมา คือการละเลยไม่ใส่ใจ ไม่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ปกป้องรักษา ปล่อยให้เสื่อมโทรม จนเกิดความสำนึกว่าได้สูญเสียคุณประโยชน์มหาศาลที่เคยได้รับมาช้านาน คนจึงเริ่มมองเห็นคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด

ทุ่งสามร้อยยอด เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีน้ำขังตลอดทั้งปี ปัจจุบันมีพื้นที่กว่า 43,074 ไร่ ในเขต อ.สามร้อยยอด อ.ปราณบุรี และ อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีทั้งส่วนที่เป็นน้ำจืดและน้ำกร่อย มีความหลากหลายของชนิดพืชสัตว์ และธาตุอาหาร ทุ่งน้ำจืดแห่งนี้จึงได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางธรรมชาติ เพื่อให้คนรุ่นลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างยั่งยืนและมีคุณค่า

ความสมดุลทางธรรมชาติและคุณสมบัติผสมผสานที่เอื้ออำนวยปัจจัยต่างๆ ก่อให้เกิดผลผลิตที่เป็นทุนฐานความสัมพันธ์อันยาวนานทางทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มีความผูกพันกับการดำรงชีพของชุมชนท้องถิ่นมาช้านาน ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเป็นแหล่งผลิตเท่านั้น หากแต่ยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพอันสลับซับซ้อนและมหัศจรรย์ของสิ่งมีชีวิต ทั้งพืช น้ำ ปลา นก จุลินทรีย์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ อีกมากมาย ที่ซ่อนคุณประโยชน์คอยเอื้ออำนวยเสมอเหมือนเป็นห้องปฏิบัติการวิจัยกลางแจ้ง พิพิภพที่มีชีวิตทางธรรมชาติ โรงงานแห่งโซ่อาหารขนาดใหญ่ เป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ที่รอคอยการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอดมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นคู่ข้าวคู่น้ำของชุมชนท้องถิ่น ที่เห็นเป็นเด่นชัดคือความสำคัญทางด้านการประมงพื้นบ้านทั้งน้ำจืดน้ำกร่อย และน้ำเค็ม การเลี้ยงกุ้งชีวภาพ นาข้าว

ที่เป็นแหล่งผลิตอาหารทางธรรมชาติขนาดใหญ่ จึงต้องทำความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลร่วมกัน

นายสมศักดิ์เล่าอีกว่า เมื่อปี 2546 เกิดน้ำท่วมพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอดหนักมาก กระแสน้ำจึงพัดชะล้างสารพิษ น้ำเสีย ทำให้สิ่งมีชีวิตในทุ่งตายเกลื่อนทุ่ง และไม่ใช้แค่สัตว์ พืชน้ำที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย วางไข่ก็เน่าตาย ทำให้การแพร่พันธุ์ของสิ่งมีชีวิตหยุดชะงัก ปีถัดมากลับเกิดภัยแล้งมาเยือนอย่างหนักยิ่งทำให้การลดลงของสิ่งมีชีวิตเหลือน้อยมาก ทำให้คู่กับชาวธรรมชาติขนาดใหญ่ไร้ซึ่งอาหารหล่อเลี้ยงชุมชน จึงจำเป็นต้องหาทางป้องกัน ชาวบ้านจึงทำการศึกษาวิถีชีวิตและการพึ่งพิงทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อที่จะบอกกล่าวและยืนยันถึงสิทธิชุมชนตามวิถีที่สืบมาแต่บรรพบุรุษ

หากลองเปิดสมุดบันทึกของบรรดานักวิจัย ชาวบ้านจะเห็นได้ทันทีว่า ชาวบ้านกับพื้นที่ชุ่มน้ำสัมพันธ์กันลึกซึ้ง จึงอยากให้นักวิชาการ ท้องถิ่น รัฐ รวมถึงชุมชน ได้มองพื้นที่ชุ่มน้ำในมุมมองเดียวกัน และออกมาปกป้องแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหามีทั้งผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน และชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ โดยมีสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน และจัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันทุกปี เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสร้างความสัมพันธ์ความเข้าใจอันดีต่อกัน

ต่อมาได้มีการประชุมเพื่อตั้งคณะทำงานติดตามแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อติดตามการทำข้อมูลพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และประสานผู้นำท้องถิ่นร่วมสำรวจ โดยนำเอาหมู่บ้านที่สำรวจข้อมูลเรียบร้อยแล้วมาเป็นแม่แบบ จนก่อเกิด “กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด” วันที่ 18 เมษายน 2549 เป็นวันประวัติศาสตร์ที่ทำให้ปัญหาหลายอย่างสงบนิ่งไป เป็นผลสำเร็จ

ของชุมชนรอบพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด ที่ได้สะท้อนทุกมิติของความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ในนาม “กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด” ซึ่งเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อประสานงานให้สมาชิกและชาวบ้านรอบพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอดตระหนักและร่วมมือกันเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด รวมทั้งพัฒนาเศรษฐกิจและสวัสดิการชุมชน โดยทางกลุ่มอนุรักษ์ฯ จะมีการจัดประชุมเดือนละ 2 ครั้ง ทุกวันที่ 15 จะเป็นการประชุมเกี่ยวกับกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ และวันที่ 30 จะประชุมกลุ่มออมทรัพย์และวางแผนกิจกรรมที่จะดำเนินการในอนาคต โดยจะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญ

นายสมศักดิ์เล่าต่ออีกว่า ผลผลิตที่ได้จากความร่วมมือ ปัจจุบันพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอดครึ่งหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ อีกครึ่งหนึ่งอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติ ส่วนใหญ่คงสภาพเป็นทุ่งธรรมชาติ บางส่วนกลายเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเป็นที่ตั้งบ้านเรือน ชุมชน การถือครองที่ดินในบริเวณนี้มีทั้งโฉนด นส.3 สค. ภบท.5 และที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ รอบพื้นที่ชุ่มน้ำมีชุมชนอยู่อย่างน้อย 8 ตำบล 21 หมู่บ้าน จากการทำงานที่ผ่านมาอย่างเข้มแข็ง ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความตื่นตัวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอดมากขึ้น

นอกจากนี้ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด ยังเป็นตัวหลักในการทำงานประสานความร่วมมือกับองค์กรเอกชน คือ มูลนิธิคุ้มครองสัตว์และป่าพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ หน่วยงานภาครัฐอีกหลายหน่วยงาน ทั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 จังหวัดราชบุรี โรงเรียนรายรอบทุ่งสามร้อยยอด ฯลฯ ทำความ

รายงาน WIFIU

พบเต่าทะเลวางไข่บนหาดทับสะแก ความหวังชาวบ้านค้านโรงไฟฟ้า

ประจวบคีรีขันธ์ : เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2552 ที่ผ่านมา นายประจันต์ ธารศิริสิน นายอำเภอทับสะแก ประมงอำเภอ นายก อบต.นาหูกวาง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 7 ตำบลนาหูกวาง และตัวแทนชาวบ้านจากอำเภอทับสะแก ได้ร่วมกันปักป้ายประกาศเขตอนุรักษ์เต่าทะเล ณ บริเวณหาดดอนตาเหว่า บ้านแหลมกุ่ม อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นหาดหน้าโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินทับสะแกของ กฟผ. ต่อจากนั้นกลุ่มอนุรักษ์ทับสะแกได้ชูป้ายร่วมอนุรักษ์พื้นที่วางไข่เต่าทะเลในบริเวณเดียวกัน และผู้อำนวยการศูนย์วิจัยชายฝั่งทะเลชุมพรได้ประกาศให้บริเวณหาดดังกล่าวซึ่งมีระยะทางยาวประมาณ 2 กิโลเมตรเป็นเขตเฝ้าระวังเต่าทะเล

น.ส.สุริรัตน์ แต่ชุตระกุล แกนนำกลุ่มอนุรักษ์ทับสะแกได้เปิดเผยต่อผู้สื่อข่าวว่า การพบว่าอำเภอทับสะแกเป็นแหล่งวางไข่ของเต่าทะเลเป็นเรื่องที่สร้างความสุขใจให้แก่ชาวบ้านมาก สิ่งที่สำคัญของการค้นพบครั้งนี้ไม่ใช่มีคุณค่าเพียงแค่งานในเชิงอนุรักษ์แต่คุณค่าที่ลึกกว่าคือการทำให้คนในชุมชนได้หันมาองรากฐานของชุมชนว่า มีสิ่งที่ดี มีคุณค่าที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษาไว้อย่างยั่งยืน สืบทอดสู่ลูกหลาน เราเชื่อว่าชุมชนที่ดีและเข้มแข็งต้องมาจากความรู้สึกร่วมกันที่เกิดขึ้นก่อน นี่เป็นสัญญาตัญญาณที่ดีในการร่วมกันปกป้องรักษาให้คงอยู่ต่อไป แต่ถึงแม้คนในชุมชนทับสะแกจะร่วมมือกันดูแลพื้นที่อนุรักษ์เต่าให้ดีแค่ไหนก็จะ

หมดความหมาย หาก กฟผ.สามารถขอลิขิตนฝั่งเมืองรวมชุมชนทับสะแกในบริเวณที่ดินของ กฟผ. 4,000 ไร่ ซึ่งเป็นสวนมะพร้าวโอบล้อมหาดดอนตาเหว่าอันเป็นที่วางไข่เต่าทะเลทั้งหมดไปเพื่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน

“ในคณะกรรมการระดับจังหวัดและระดับกรม ได้มีความเห็นยกคำร้องของ กฟผ. ขณะนี้ถึงขั้นตอนสุดท้ายคณะกรรมการฝั่งเมืองประเทศต้องพิจารณา เราจึงขอเรียกร้องให้คณะกรรมการฝั่งเมืองได้มองเห็นคุณค่าการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างยั่งยืน ซึ่งจะมีมูลค่ามากกว่าการให้สร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินอย่างแน่นอน” น.ส.สุริรัตน์กล่าว

น.ส.ภาวิณี วงษ์เณร ชาวบ้านแหลมกุ่ม ตำบลทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้พบเห็นเต่าทะเลที่ขึ้นมาวางไข่ เล่าเหตุการณ์ในวันนั้นว่า “เวลาประมาณ 9 โมงเช้า ขณะเดินเล่นอยู่ได้เจอลูกเต่าตาย 1 ตัว เมื่อ

สังเกตทรายพบบางสิ่งผิดปกติก็ลองเอามือขุดดูแค่ 2 ครั้งก็ต้องตกใจและตื่นเต้นมากเพราะเจอลูกเต่าแหวกทรายออกมาเกือบร้อยตัว และได้ปล่อยลงทะเลไป ที่ผ่านมาเคยดูแต่ในสารคดี ไม่คาดคิดว่าจะเจอ และได้ทำเครื่องหมายเป็นสัญลักษณ์เพื่อให้นักวิชาการที่มีความรู้มาสำรวจต่อและอยากให้สงวนหาดบริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่อนุรักษ์ให้เต่ามาวางไข่ทุกปี”

นายอดิชาติ อินท์ทองคำ นักวิชาการประมงผู้ชำนาญการรับผิดชอบโครงการสัตว์ทะเลหายากจากศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนกลางชุมพร ซึ่งได้รับแจ้งให้มาร่วมสำรวจพื้นที่พบแหล่งวางไข่ของเต่าทะเล กล่าวว่า “ได้ทำการขุดหลุมในจุดที่ชาวบ้านระบุว่าเจอลูกเต่าลงไปประมาณ 80 เซนติเมตร ก็พบลูกเต่าตัวที่ออกจากไข่กำลังแหวกทรายขึ้นมาพอดี 8 ตัว พบซากเปลือกไข่เต่ามีร่องรอยการแตกตัวไปแล้วจำนวน 118 ฟอง และพบไข่เต่าที่ไม่สมบูรณ์อีก 10

ฟองที่จะเก็บไปเพื่อศึกษาวิจัย”

ทั้งนี้ชาวบ้านได้มอบลูกเต่าที่อนุบาลไว้อีก 26 ตัวให้กับเจ้าหน้าที่ไปอนุบาลต่อ และได้ขอให้ให้นำลูกเต่าที่ผ่านการเลี้ยงดูจนกว่าจะแข็งแรงให้นำกลับมาปล่อยในพื้นที่วางไข่เดิมร่วมกับชาวบ้านต่อไปในอนาคต

นายอดิชาติกล่าวอีกว่า นี่เป็นการบันทึกครั้งแรกของประเทศไทยในการพบเจอแหล่งวางไข่ของเต่าทะเลบริเวณหาดทรายชายฝั่งของอ่าวไทยตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประจวบฯ ไปจนถึงก้นอ่าวไทย ปกติจะมีรายงานพบแค่ 2 พื้นที่ คือที่เกาะคราม จ.ชลบุรี และเกาะกระ จ.นครศรีธรรมราช ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับงานวิชาการและเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะเหลือพื้นที่เหมาะสมไม่มากที่เต่าทะเลจะใช้วางไข่ได้ เพราะต้องเป็นชายหาดที่สงบปราศจากการรบกวนของกิจกรรมมนุษย์ และพื้นที่ไหนเป็นพื้นที่วางไข่เมื่อลูกเต่าโตถึงวัยเจริญพันธุ์ เต่าจะกลับมาวางไข่บนชายหาดที่เกิด ซึ่งเต่าทะเลจะวางไข่ได้หลายชุด เว้นระยะประมาณ 7 - 10 วันต่อ 1 ชุดที่เจอน่าจะเป็นไข่ชุดที่ 2 เต่าตัวนี้เป็นสัตว์สงวนและคุ้มครองและอยู่ในบัญชีอนุสัญญาไซเตสบัญชีที่ 1 ถือว่าใกล้สูญพันธุ์ เป็นเรื่องที่ดีมากที่ชาวบ้านได้ตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตั้งแต่พื้นที่วางไข่ไปจนถึงแหล่งหากิน เพราะเราได้รับแจ้งการพบเจอเต่าตัวครั้งแรกที่ทับสะแกเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ สถานที่พบเจอคือหน้าหาดทรายที่เป็นจุดวางไข่ของเต่านี้นี้ และชาวบ้านได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าหาดแห่งนี้พบเต่าตัวมาวางไข่ตั้งแต่เมื่อ 30 ปีที่แล้ว ■

ต่อจากหน้า 10

เข้าใจกับประชาชนถึงความสำคัญของพื้นที่ร่วมชมน้ำ และมีการทำแผนจัดการพื้นที่ร่วมกันให้ชัดเจนเพื่ออนุรักษ์ทุ่งสามร้อยยอดอันเป็นทุนฐานทางทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อปากท้องและชีวิตของชุมชนให้มีความยั่งยืน และเป็นไปอย่างชาญฉลาดท้ายที่สุด การประสานความเข้าใจร่วมกันก็ได้ผล และประกาศให้ทุ่งสามร้อยยอดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศในนาม “แรมซาร์ไซด์” ตามพันธกรณีของอนุสัญญาแรมซาร์ โดยที่ชาวบ้านยังสามารถอยู่ในพื้นที่ได้อย่างเดิมไม่มีการอพยพโยกย้ายไปที่อื่น แต่มีหลักการ

สำคัญโดยสร้างกฎกติการ่วมกันในการใช้ประโยชน์อย่างรู้คุณค่าและไม่ทำลายทรัพยากร และยังได้รับประโยชน์ในหลายๆ ด้านจากอนุสัญญาแรมซาร์ เช่น ลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นผู้ริเริ่มการจัดการ ซึ่งการให้ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชน รวมทั้งการรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน นำไปสู่ผลดีต่อการท่องเที่ยว อันจะเป็นรายได้เสริมของชุมชน

กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอดยังทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งการออกแรงแต่งสาบกลางทุ่งให้ดูฤกษ์ซึ่งเป็นพืชที่มีการ

ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วทำให้พันธุ์พืชชนิดอื่น เช่น ต้นอ้อ บัว ได้ขยายพันธุ์ และทำให้ระบบนิเวศในพื้นที่ทุ่งเปลี่ยนไปในทางที่ดี เป็นการเพิ่มพื้นที่ให้พันธุ์พืชตระกูลอื่นได้เติบโต การปักป้ายเขตอนุรักษ์บริเวณบึงบัว การปลูกบัวเพิ่มเติมกว่า 35 ไร่

ทุกมิติการพัฒนาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และระบบนิเวศธรรมชาติอย่างยั่งยืน คำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ทุกคนชั้นอย่างเท่าเทียมกัน มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมตามอารยธรรมแห่งวิถี คนทุ่งสามร้อยยอด ■

รายงาน
WIFIU
■ กองบรรณาธิการ

แลก...แบ่ง...ปัน... พันธุ์ข้าวพื้นเมืองชานาภาคใต้

ที่ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง เมื่อวันที่ 6 มิถุนายนที่ผ่านมา เครือข่ายชานาทางเลือกภาคใต้ ร่วมกับเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้ มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง และองค์กรร่วมจัดอีกหลายองค์กร ได้จัดงาน “แลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าวแต่แรก (ข้าวพื้นเมือง)” มีผู้แทนหน่วยงานและเกษตรกรกว่า 200 คนร่วมงาน

การจัดงานมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปันพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของชานาในภาคใต้ให้เกิดการกระจาย อนุรักษ์ และพัฒนาพันธุ์ข้าวไปยังชานาในพื้นที่ต่างๆ และเสนอกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเครือข่ายชานาทางเลือกในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คือ พัทลุง นครศรีธรรมราช และสงขลา การสัมมนาในครั้งนี้มีผู้แทนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นายอุบล อยู่หว่าดร.บุญรัตน์ จงดี นักวิชาการศูนย์วิจัยข้าว จ.อุบลราชธานี และนายเดชา ศิริภัทร ผู้อำนวยการมูลนิธิข้าวขวัญยั่งยืนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนและปาฐกถา

นายเดชา ศิริภัทร ได้ระบุไว้ในช่วงหนึ่งของการปาฐกถาว่า ก่อนหน้านี้นี้มีการยกย่องสามอาชีพของคนไทย คือทหารเป็นรั้วของชาติ ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ และชานาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ มีการนับถือแม่โพสพ (ข้าว) มากกว่าสองพันปี แต่ตอนนี้ชานาเหมือนเด็กกำพร้า เพราะแม่โพสพถูกฆ่าไปแล้ว เช่นเดียวกับแม่ธรณีแม่คงคา สำหรับพื้นที่ภาคใต้ข้าวเริ่มไม่พอกิน อันเนื่องมาจากเอาที่นาไปทำอย่างอื่น นาร้างมีมากขึ้น สิ่งที่น่าภูมิใจในพื้นที่ จ.พัทลุง คือมีข้าวสังหยด ซึ่งเป็นพืชที่บ่งชี้ทางวิทยาศาสตร์ว่ามีประโยชน์ทางโภชนาการสูง หรือข้าวหนวยเชื้อซึ่งมีทั้งประโยชน์และวิตามินอีสูงก็อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา น่าเสียดายว่าในพื้นที่นี้มีการปลูกข้าวน้อยลง

นายประพัฒน์ จันท์อักษร ตัวแทนเครือข่ายชานาทางเลือกภาคใต้ ระบุว่า เครือข่าย

เกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้ ได้เริ่มทำงานด้านพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองในช่วงปี 2547 -2548 ด้วยโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อยและดำเนินกิจกรรมด้านพันธุ์กรรมพันธุ์ข้าวเรื่อยมา ทำให้มีการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ส่งเสริมการผลิตที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของชานา กิจกรรมสำคัญ เช่น การจัดการเรื่องกองทุนพันธุ์ข้าวช่วยเหลือชานาในพื้นที่ที่ขาดแคลน การสร้างความตื่นตัวเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์สายพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชานา ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ฯลฯ

ในช่วงปี 2550 - 2552 เครือข่ายได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรต่างๆ มากขึ้น เช่น ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งทุกฝ่ายได้สนับสนุนการพัฒนาพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองอย่างจริงจัง มีการศึกษาดูงานและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก 4 ภาค

นายสำเร็จ แซ่เจีย นักวิชาการศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงระบุว่า ศูนย์วิจัยได้สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐในการทำนาข้าว 10 สายพันธุ์เป็นแปลงนารวม ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงบนพื้นที่ 10 ไร่ มีเป้าหมายเพื่อขยายพันธุ์ข้าวพื้นเมืองสู่ชุมชนและแปลงนาของเกษตรกร เสมือน “กองทุนเมล็ดข้าวพื้นบ้านทางเลือกภาคใต้” รวมทั้งสนับสนุนการขยายผลไปสู่ชานาและกลุ่มองค์กรต่างๆ ในฤดูกาลเพาะปลูกของทุกๆ ปี

การจัดงานในครั้งนี้ กลุ่มเครือข่ายที่ร่วมงานต่างก็ได้รับพันธุ์ข้าวจากแปลงนารวมของศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงรวม 8 สายพันธุ์คือ ข้าวช่อจังหวัด ข้าวเล็บนก ข้าวเข้มทอง ข้าวไข่มดริน ข้าวหอมจันทร์ ข้าวนางกลาย ข้าวเหนียวเหลือง ข้าวเหนียวดอก ร่วมกับพันธุ์ข้าวที่กลุ่มต่างๆ นำมาแบ่งปันกัน เช่น ข้าวอุเด็นจากพัทลุง ข้าวนางพญาจากสงขลา ข้าวหนวยเชื้อจากนครศรีธรรมราช เป็นต้น

ผู้เข้าร่วมการสัมมนามีความหวังว่า ชานาจะต้องปรับทิศทางการทำนา ที่ไม่ทำให้วัวหายควายหาย หรือคนหายไปจากพื้นที่ ข้าวพื้นเมืองจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ทำให้สังคมอยู่ได้ วัฒนธรรมอยู่ได้ และสร้างความมั่นคงทางอาหาร ขอเพียงในแต่ละครอบครัวมีลูกหลานสักคนหนึ่งที่ยังทำนาข้าว มาช่วยกันผลิตเพื่อการบริโภค เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ วัฒนธรรมภูมิปัญญาของชานาในภาคใต้และประเทศไทย ■

“การยกย่องสามอาชีพของคนไทยคือทหารเป็นรั้วของชาติ ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ และชานาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ มีการนับถือแม่โพสพ (ข้าว) มากกว่าสองพันปี แต่ตอนนี้ชานาเหมือนเด็กกำพร้า เพราะแม่โพสพถูกฆ่าไปแล้ว เช่นเดียวกับแม่ธรณี แม่คงคา”

รายงาน WIFIU

■ กองบรรณาธิการ

ชาวบ้านทอนร่วมใจ

“ฟื้นทรัพยากรในท้องทะเล เพื่ออนาคตประมงพื้นบ้าน”

ทรัพยากรในท้องทะเลเป็นฐานทรัพยากรที่สำคัญ เป็นที่หาอยู่หากินของชาวประมงพื้นบ้าน อันเป็นส่วนหนึ่งของระบบการผลิตฐานรากจนเจือชุมชนมานับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เราจึงรักทะเล เช่นที่เรารักครอบครัว

ที่ชุมชนบ้านทอน ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส หมู่บ้านชาวประมงแห่งนี้ มีกันอยู่ 2,000 กว่าครัวเรือน ประชากรประมาณ 6,000 คน ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นพี่น้องชาวมุสลิมที่มีอาชีพเป็นชาวประมง

มุหัมมัดสะแปอิน หะยีเซ็ง หรือแบอิน ประธานเครือข่ายประมงพื้นบ้านทอนย้อนอดีตให้ฟังว่า บ้านทอนเป็นหมู่บ้านชาวประมงที่อาศัยอยู่กันมานับร้อยปี เมื่อก่อนเราเพียงแต่เดินไปหน้าบ้านไม่กี่ก้าว เราก็จะได้อาหารเพียงพอต่อปากท้องของครอบครัว หรือบางทีอาจได้แจกจ่ายเพื่อนบ้าน เป็นเพราะสมัยก่อนไม่มีเครื่องมือประมงที่ทันสมัยมีเพียงเครื่องมือที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เองในชุมชน

แต่มาระยะหลังประมาณ 35 ปี อาชีพการทำประมงก็เริ่มฝืดเคือง เมื่อมีเรืออวนรุน อวนลาก นำเครื่องมือที่ทำลายล้างสูงลักลอบเข้ามาจับสัตว์น้ำในเขตประมงพื้นบ้าน ทำให้ปะการังที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำถูกทำลาย จนเกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อการดำรงวิถีชีวิตของสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง ปู ปลา นานาชนิดได้ลดน้อยถอยลง ทำให้ชาวประมงมีหนี้สินดินไม่หลุดมาหลายสิบปี บางครอบครัวต้องออกไปหางานทำยังต่างถิ่น ไปเป็นคนงานล้างจานในร้านอาหาร คนงานสวนยางพารา เป็นลูกเรือประมงในมาเลเซีย การละทิ้งอาชีพดั้งเดิมไปใช้ชีวิตเป็นแรงงานในต่างถิ่น เพื่อรับค่าตอบแทนรายเดือน เพราะเขาไม่มีทางเลือก

แบอินเล่าต่อว่า การที่จะหลุดพ้นจากหนี้สินได้ก็ด้วยการรวมกลุ่มกันต่อสู้ เพราะเราจะพึ่งพิงรัฐอย่างเดียวคงไม่ได้ จึงต้องแก้ปัญหาโดยการรวมตัวกันของคนในชุมชน จึงได้รวมกลุ่มกันในวันที่ 2539 จำนวน 4 - 5 คน ทำความเข้าใจกับคนในชุมชนในเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร

ชายฝั่งทะเล การทำซึ่งแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น วางแนวเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล รวมทั้งให้องค์กรและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง สุดท้ายคนบ้านทอนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกทั้งชุมชนไม่ว่าใครครอบครัวที่ไม่ใช่ชาวประมง ร่วมกันทำกิจกรรมรณรงค์ แก้ปัญหาของชาวประมงอย่างต่อเนื่อง

“ชุมชนเห็นว่าถ้าทรัพยากรถูกจัดการอย่างเป็นธรรม ไม่มีเครื่องมือทำลายล้าง การทำประมงแบบพื้นบ้านก็จะไม่ยากจน และสามารถกลับมาใช้ชีวิตอย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีได้” แบอินเล่า

การรวมกลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อแก้ปัญหาและสร้างภาคีประสานการทำงานกับเจ้าหน้าที่ทำงานฟื้นฟูทะเลและทรัพยากรชายฝั่งที่กำลังเสื่อมโทรมด้วยวิธีการจัดชุดลาดตระเวนปราบปรามเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย การจัดตั้งเขตอนุรักษ์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต กระทั่งปี 2543 กลุ่มประมงพื้นบ้านบ้านทอนได้มีการพบปะกันของแกนนำชาวประมงพื้นบ้านในจังหวัดนราธิวาสและปัตตานี แกนนำเหล่านี้ตกลงขยายผลด้วยการจัดตั้งเป็น “เครือข่ายชาวประมงพื้นบ้าน” ขึ้นมา และเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายกับสมาพันธ์ประมงพื้นบ้าน 14 จังหวัดภาคใต้ในเวลาต่อมา เพื่อเรียนรู้การแก้ปัญหาพร้อมกันทั้งระบบ

ปัญหาที่ถาโถมเข้ามาสู่ชุมชนชาวประมงพื้นบ้านแห่งนี้มีความรุนแรงขึ้นทุกวัน ซึ่งนายฮาซัน มามะ เลขาธิการเครือข่ายประมงพื้นบ้านบ้านทอนให้ความเห็นว่า ปัญหาที่ถาโถมมาสู่ชุมชนกลับกลายเป็นสิ่งจูงใจชักชวนให้ชาวชุมชนได้มาร่วมกันคิด ร่วมวางแผน ร่วมเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อเป็นการลดภาระของชาวประมงในพื้นที่ จึงได้มีการจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์สำหรับชาวประมง เพื่อให้ชาวประมงในพื้นที่ยืมเงินไปเป็นทุนโดยไม่คิดดอกเบี้ย และไม่จำกัดเวลา ซึ่งปัจจุบันมีกว่า 56 ครัวเรือนที่มากู้กับกองทุนเพื่อให้เกิดสภาพคล่องในครัวเรือน นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมให้ชาวประมงหันมา

ประกอบอาชีพเสริมแทนการออกเรือ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในเบื้องต้นอีกทางหนึ่งด้วย

ชุมชนยังร่วมกันจดทะเบียนเรือ เพื่อเป็นหลักฐานและฐานข้อมูลในชุมชน มีความพยายามให้ชาวบ้านเล็งเห็นความสำคัญ เพราะต้องการให้เป็นเกราะป้องกันหากเรือเกิดอับปางขึ้น ชาวบ้านจะเรียกร้องความเสียหายได้ และมีการตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือหาปลา ค่าน้ำมัน

นายฮาซันเล่าต่ออีกว่า ในช่วงปี 2550 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สนับสนุนการทำงานของชาวบ้านเรื่องการจัดขบวน การจัดเก็บข้อมูล และสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนชุมชนละ 100,000 บาท จำนวน 81 ชุมชนในจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี ทำให้ชาวบ้านมีขวัญและกำลังใจที่จะสร้างความยั่งยืนของกองทุน การพัฒนากองทุนให้เติบโตเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

ด้านนายอุสมาน ชาวประมงพื้นบ้านบ้านทอนที่กำลังกลับมาจากออกทะเลเล่าว่า วันนี้ได้ปลาน้อยมากเมื่อเทียบกับอีกหลาย ๆ วัน อาจเป็นเพราะช่วงนี้ลูกเคยลดจำนวนลง ปลาจึงไม่ค่อยเข้ามากินอาหาร แต่ปลาจำนวนเท่านี้เมื่อนำไปขายแล้วสามารถซื้อข้าวเลี้ยงครอบครัวได้ 3 - 4 วัน ส่วนอาหารก็หามาจากท้องทะเล

และตนเป็นคนหนึ่งที่ได้อาศัยกองทุนประมงพื้นบ้านเช่นกัน เงินที่ได้รับมาจากกองทุนจะนำไปซื้ออุปกรณ์หาปลา เช่น อวน ตราเบ็ด ซ่อมเรือ ซื้อข้าวสาร ฯลฯ ส่วนเวลาส่งคืนเงินจะไม่มีดอกเบี้ย และไม่มีกำหนดระยะเวลา นับว่ากองทุนฯ ช่วยต่อชีวิตให้กับครอบครัวได้มาก

“แม้ทุกวันนี้การทำประมงพื้นบ้านจะไม่ร่ำรวย แต่การได้อยู่กับบ้านมีความสบายใจมากกว่า เข้าก็ออกทะเล เย็นก็กลับ ชีวิตอยู่กับทะเลได้อยู่กับครอบครัว ทุกวันนี้ทุกคนมีความสุขดีและสนุกกับสิ่งที่ได้ทำ การได้ออกทะเลมีความสุข” อุสมานกล่าว ■

ต่อจากหน้า 1

“สุรยุทธ์” ติดตามโครงการพัฒนาลำดับ

โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง บริษัทโตโยต้าดีเยี่ยม จำกัด พอช. พมจ. อุบลราชธานี กองทัพบก ชุมชน ซึ่งให้การสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างบ้าน การพัฒนาสาธารณูปโภค การรื้อถอน ฯลฯ จากนั้นคณะได้เดินชม นิทรรศการของชุมชนเลียบแม่น้ำมูล ก่อนเข้าสักการะกราบไหว้หลักเสาคู่ม เพื่อความเป็นสิริมงคล และปลูกต้นไม้

สำหรับโครงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตชุมชนเลียบแม่น้ำมูล เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหากรณีที่บ้านเรือนราษฎรได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาครัฐ กรณีสร้างถนนเลียบแม่น้ำมูล ทำให้บ้านเรือนที่อยู่ต่ำกว่าระดับถนนเกิดน้ำท่วมขัง ผู้ได้รับความเดือดร้อนมีทั้งหมด 5 ชุมชน ซึ่งได้อยู่อาศัยในพื้นที่มาประมาณ 200 ปี โดยชุมชนได้ยื่นหนังสือร้องเรียนกับพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในขณะที่เมื่อเดือนมีนาคม 2550 โดยพลเอกสุรยุทธ์ได้ลงดูสภาพความเดือดร้อนจริงในพื้นที่เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2550 พร้อมประสานความร่วมมือกับจังหวัด เทศบาล ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ เอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว โดยให้ผู้ได้รับผลกระทบได้อยู่ในที่ดินเดิมต่อไป

โครงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตชุมชนเลียบแม่น้ำมูล จึงเป็นตัวอย่างโครงการพัฒนาที่ได้รับรับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และหน่วยงานท้องถิ่น เช่น การสร้างบ้าน โรงงานยาสูบสนับสนุนงบประมาณ 20 ล้านบาท องค์การบริหารส่วนจังหวัด 3.5 ล้านบาท บริษัทโตโยต้าดีเยี่ยม 5 แสนบาท เหล่ากาชาดจังหวัด 3 แสนบาท ชุมชนสมทบ 5.7 ล้านบาท รัฐบาล 22 ล้านบาท พอช. สมทบค่าสร้างบ้านและสาธารณูปโภค 3.34 ล้านบาท เทศบาลนครสนับสนุนการพัฒนาสาธารณูปโภค 3.5 ล้านบาท เป็นต้น รวมงบประมาณที่ทุกภาคส่วน

สนับสนุนจำนวน 69,819,550 บาท

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ กล่าวว่า ชุมชนแห่งนี้เป็นต้นแบบในการแก้ปัญหาของชุมชนซึ่งได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ปัจจุบันชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น จึงอยากให้เป็นต้นแบบที่ดีของการพัฒนา ทั้งเรื่องครอบครัว อาชีพ รายได้ สุขภาวะ และรักษาภูมิทัศน์ของชุมชนบริเวณนี้ให้สวยงาม ซึ่งเชื่อว่ามีหลายชุมชนที่กำลังประสบปัญหาคล้ายกับชุมชนเลียบแม่น้ำมูลแห่งนี้

ด้านนายอิสสระ สมชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวว่า โครงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตชุมชนเลียบแม่น้ำมูล เป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยในลักษณะการปรับปรุงในที่ดินเดิม ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี รวมผู้รับประโยชน์ทั้งสิ้น 59 หลังคาเรือน จาก 5 ชุมชน ซึ่งบ้านทั้งหมดดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จพร้อมเข้าอยู่อาศัย

และในวันเดียวกัน รมว. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้เกียรติเป็นประธานสักขีพยานในพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย ภายใต้โครงการบ้านมั่นคงระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง เครือข่ายชุมชน กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและที่อยู่อาศัยชุมชนผู้มีรายได้น้อยของชุมชนท่าวังแดง ชุมชนกุดคู่น ชุมชนเขาวเรศ 1 และชุมชนเขาวเรศ 2

ด้านนางสมาลี บุญเกษม อายุ 57 ปี ผู้อาศัยในชุมชนเลียบแม่น้ำมูล กล่าวว่า ตนรู้สึกดีใจมากที่ทางหน่วยงานราชการให้การช่วยเหลือ ซึ่งการช่วยเหลือในครั้งนี้ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวดีขึ้นมาก จากที่เคยลำบากมาก บ้านที่อาศัยก็แออัดและคับแคบ ช่วงหน้าฝนน้ำท่วมขัง ส่งกลิ่นเหม็นทำให้สุขภาพร่างกายย่ำแย่ แต่หลังจากสร้างบ้านดังกล่าวแล้ว ส่งผลให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้นไม่ต้องหวาดระแวงกลัวจะไม่มีที่อาศัยอีกต่อไป

ทั้งนี้ในพื้นที่ จ.อุบลราชธานี มีการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงไปแล้ว 15 โครงการ ผู้รับประโยชน์ 17 ชุมชน 1,071 ครอบครัว ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองวารินชำราบ และเทศบาลตำบลเขมราฐ ■

ต่อจากหน้า 1

เครือข่ายสวัสดิการชุมชนบุรีรัมย์

นายเจศักดิ์ มหาวิจิฉัยมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี ประธานเปิดงาน กล่าวว่า สวัสดิการชุมชนที่ภาคประชาชนจัดขึ้นทั่วประเทศ เป็นการรวมตัวกันที่สำคัญที่จะดูแลกัน เป็นฐานการพัฒนาที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ กองทุนสวัสดิการชุมชนจะเป็นก้าวแรกและก้าวสำคัญที่จะทำให้คนที่ยังเข้าไม่ถึงสวัสดิการได้รับสวัสดิการ เป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย

แม้ประเทศจะเกิดวิกฤตหนักหลายครั้ง แต่ภาคชนบทยังมีความเข้มแข็ง สามารถผ่านพ้นวิกฤตอยู่รอดได้อย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้เหมือนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอาความเข้มแข็งของชุมชนเป็นที่ตั้ง ใส่ใจกันและกัน เคารพการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ อย่างเห็นคุณค่า อยู่บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สวัสดิการชุมชนจะเน้นเรื่องของการสร้างคุณภาพชีวิต นำเงินมาออมร่วมกันเพื่อจะเป็นบ้านาญให้กับสมาชิก เกิดการเรียนรู้การจัดการร่วมกันอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งระดับตำบล ระดับจังหวัด ระดับชาติ เพื่อนำไปสู่ความสันติสุขร่วมกัน ผู้ให้กับผู้รับต้องมีศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียมกัน สวัสดิการชุมชนท้องถิ่นจึงจะก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

นายชบ ยอดแก้ว อนุกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน กล่าวว่า ปัญหาในสังคมมันเกิดจากคน จึงต้องแก้ปัญหาที่คน ชุมชนจึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาคน แล้วมองดูต้นทุนในชุมชนที่มีอยู่ ซึ่งหากมองดูแล้วในชุมชนเรามีทุน 7 ทุน คือ ทุนคน ทุนภูมิปัญญา ทุนทรัพยากร ทุนวัฒนธรรม ทุนแรงงาน ทุนเวลา และทุนเงินตรา

ดังนั้น การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นการฟื้นฟูทางสังคมที่มีอยู่เดิม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันบนพื้นฐานปัจจัยสี่ โดยมีบ้าน วัด โรงเรียน เป็นศูนย์รวมจิตใจ โยงใยวิถีชีวิตผู้คนในชุมชน จากการช่วยเหลือดูแลกันนี้เองได้นำไปสู่การจัดสวัสดิการผ่านฐานกิจกรรมต่างๆ

ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ องค์กรการเงิน ทรัพยากร วิสาหกิจชุมชน ใช้ผลกำไรและลดรายจ่ายลงวันละหนึ่งบาทมาจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน

นางโพสพ โพธิ์บุปผา ผู้แทนเครือข่ายสวัสดิการชุมชน กล่าวว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่มาจากการสมทบกองทุนจากสามฝ่ายคือ ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐส่วนกลาง เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีการจัดสวัสดิการในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ทุนการศึกษา ผู้สูงอายุ ค่ารักษาพยาบาล เยี่ยมไข้ การสมทบค่าทำศพ ฯลฯ

ปัจจุบันสามารถพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนแล้ว 3,076 ตำบล 18,823 หมู่บ้าน มีสมาชิก 878,340 ราย มีเงินกองทุนสวัสดิการกว่า 542.74 ล้านบาท โดยมีผู้ได้รับประโยชน์จากกองทุนสวัสดิการชุมชนแล้วประมาณ 18,142 ราย

ทั้งนี้ เครือข่ายสวัสดิการชุมชนได้จัดข้อเสนอต่อรัฐบาลถึงแนวทางการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ดังนี้ 1. การสนับสนุนจากรัฐบาล โดยให้รัฐบาลกลางสนับสนุนงบประมาณสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการตำบลในอัตราสมาชิก 1 คน 1 บาท 1 วัน หรือ 365 บาท/คน/ปี ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาคุณภาพกองทุนที่จัดตั้งแล้วใหม่ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สมทบและสนับสนุนกองทุนสวัสดิการ ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการอยู่ให้กองทุนสวัสดิการดำเนินการแทน 2. สนับสนุนให้มีโครงสร้างทางกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น โดยให้มีกองทุนเพื่อสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในกฎหมายที่เกี่ยวข้องฉบับใดฉบับหนึ่ง ให้มีการออกกฎหมายสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ให้มีกลไกสนับสนุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในทุกระดับ 3. บรรจुरื่องสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ■

ต่อจากหน้า 1

สมว.กร:กรรวงการพัฒนาสังคมฯ

นายอิสสระ สมชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวว่า มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมในพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือการพัฒนากองทุนที่อยู่อาศัยเขตบางเขน และพิธียกเสาเอกโครงการบ้านมั่นคงชุมชนรุ่นใหม่พัฒนา เพราะการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยโดยเฉพาะชุมชนแออัด เป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น โครงการบ้านมั่นคงที่ให้ชาวชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาและเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา ร่วมกับกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ตลอดจนภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาชุมชนแออัดให้หมดไป โครงการบ้านมั่นคงนี้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ และถือเป็นภารกิจของกระทรวงฯ ที่จะต้องสนับสนุนส่งเสริมการสร้างสถาบันครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็ง พัฒนาหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและเพิ่มประสิทธิภาพของการคุ้มครองทางสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่สมดุลยั่งยืนต่อไป

“กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีความพร้อมและยินดีให้โอกาสท่านในการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทั้งเรื่องสวัสดิการ เยียวชน คนด้อยโอกาส

คนพิการ ผู้สูงอายุ และผมจะพยายามดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านงบประมาณและประสานหน่วยงานทั้งหลาย เพื่อร่วมกันเปลี่ยนแปลงสังคมของเราให้เป็นสังคมที่เข้มแข็ง ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทัดเทียมกัน”

นางทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กล่าวว่าโครงการบ้านมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 เป็นต้นมา โดยยึดแนวทางการดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและทำงานร่วมกันที่ชาวชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงานเป็นเจ้าของ

โครงการสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่เรื่องการออกแบบ วางผัง การจัดซื้อวัสดุ การก่อสร้าง รวมถึงเป็นผู้ดูแลงบประมาณของชุมชน ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับพี่น้องในชุมชนโดยรวม ที่ผ่านมาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้ดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคงไปแล้วจำนวน 725 โครงการ 1,286 ชุมชน 78,607 ครอบครัว ใน 239 เมืองทั่วประเทศ ผู้รับประโยชน์ 78,607 ครอบครัว

นายวิชัย เรืองมา ประธานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนรุ่นใหม่พัฒนา กล่าวว่า โครงการบ้านมั่นคงชุมชน

รุ่นใหม่พัฒนาในเขตบางเขน มีผู้เข้าร่วมโครงการ 15 ครัวเรือน ขนาดพื้นที่ 10 ไร่ 1 งาน 85 ตารางวา ซึ่งอยู่ในที่ดินของกรมธนารักษ์ และในวันนี้ได้ทำพิธียกเสาเอกในกลุ่มแรก โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้เกียรติเดินทางมาเป็นประธานในพิธี พร้อมมอบงบประมาณเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคให้กับชุมชน รวม 37,513,237 บาท โดยเป็นงบอุดหนุนพัฒนาสาธารณูปโภค 25,155,000 บาท และสินเชื่อที่อยู่อาศัย 12,358,237 บาท ปัจจุบันในเขตบางเขนมีชุมชนเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงจำนวน 15 ชุมชน ผู้รับประโยชน์ 2,516 ครัวเรือน เมื่อรวมพื้นที่ในกรุงเทพฯ ทั้งหมด มีโครงการบ้านมั่นคงที่ได้รับการอนุมัติแล้ว 176 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 40 เขต ผู้รับประโยชน์ 215 ชุมชน จำนวน 22,383 ครัวเรือน ทั้งนี้ในงานดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังได้เป็นประธานสักขีพยานในการลงนามบันทึกความร่วมมือ การจัดตั้งกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยของขบวนชุมชนเขตบางเขน โดยพี่น้องชาวชุมชนในเขตบางเขนจำนวน 9 ชุมชน ได้ริเริ่มจัดตั้งกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัย ได้ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชาวชุมชนในเขตบางเขนในทุกมิติ ตลอดจนการขยายความร่วมมือระหว่างภาคี

พัฒนาในทุกภาคส่วน อาทิ สำนักงานเขตบางเขน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มูลนิธิศึกษาที่อยู่อาศัยแห่งเอเชีย (ACHR) กรมธนารักษ์ สถาบันราชภัฏพระนคร อันเป็นการร่วมกันสร้างทุนที่สำคัญของสังคมของชุมชน ก่อให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ในที่สุด ■

ต่อจากหน้า 1

พอช.ร่วมปลูกป่าชายเลน

นางศมนีย์ มัททนะสมบุรณ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช.เปิดเผยว่า พอช. ร่วมกับมูลนิธิกองทุนไทย ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโคกจิ่งหวัดสมุทรสงคราม และชุมชนคลองโคก ได้จัดโครงการจิตอาสาปลูกป่าชายเลน ด้วยการปลูกต้นไม้โกงกาง 400 ต้น ในพื้นที่ 1 ไร่ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชายเลนและการพัฒนาที่ชุมชนทำอยู่แล้ว ที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่มีจิตอาสาเข้ามาสนับสนุนชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นประจำทุกปี ■

ต่อจากหน้า 16

สภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดอำนาจเจริญ

ให้มีการเชื่อมโยงงานพัฒนาร่วมกับทุกภาคส่วน และครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด เร่งพัฒนากลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลและจังหวัดให้เป็นกลไกการพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การศึกษาและขยายผลรูปแบบการพัฒนาเชิงประเด็นและสภาองค์กรชุมชนท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยมี

แนวทางการทำงานครอบคลุมประเด็นงานที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน การจัดการปัญหาทางสังคม การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การจัดการที่ดินทำกิน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

จากบทเรียนที่เป็นรูปธรรม และแนวทางการพัฒนาของขบวนการองค์กรชุมชนดังกล่าว ตัวแทนคณะทำงานของชุมชน ได้มีการประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้มีการทำงาน

ร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนในอันที่จะหนุนเสริมการขับเคลื่อนงานพัฒนาของภาคประชาชนให้เป็นไปตามเป้าหมาย ปัจจุบันมีการจัดตั้งกลไกการประสานงานความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำลงนามคำสั่งแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่ประสานงานบูรณาการแผนงานยุทธศาสตร์ของจังหวัดกับแผนงานยุทธศาสตร์ภาคประชาชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดต่อไป ■

รายงาน WIFIU

สภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดอำนาจเจริญ ตอยอดงานฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น เชื่อมแผนภาคประชาชนกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

องค์กรชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญมีพัฒนาการจากอดีตที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมาหลายช่วง นับตั้งแต่ยุคประชาธิปไตยเบงบานปี 2516 ถึงปัจจุบัน ขบวนการองค์กรชุมชนยังคงทำงานอย่างเข้มข้น

ปี 2544 - 2546 มีหน่วยงานต่างๆ ร่วมสนับสนุนขบวนการองค์กรชุมชน ได้แก่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) โดยมีภารกิจหลักเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของขบวนการองค์กรชุมชนที่สำคัญ คือ โครงการวิจัยเศรษฐกิจชุมชน 200 อำเภอ โครงการชีวิตสาธารณะ และโครงการจัดทำแผนชุมชน ฯลฯ

มีการจัดตั้งกลไกการทำงานพัฒนาท้องถิ่นในระดับจังหวัดและเชิงประเด็นในปี 2547 - 2549 ด้วยการสนับสนุนทรัพยากรด้านต่างๆ จากศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ผ่านประเด็นงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเครือข่ายแผนชุมชนมีการพัฒนาและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่แกนนำระดับตำบล รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ ในขณะนั้นได้ให้การสนับสนุนงบประมาณการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรมพี่เลี้ยงหน่วยงานราชการเรื่องการจัดทำแผนชุมชน จนกระทั่งได้เกิดกลไกระดับจังหวัดที่มาจากประเด็นงานต่างๆ ในท้องถิ่น

ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ขบวนการองค์กรชุมชนได้ใช้ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นโดยการจัดระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรชุมชนแนวราบ งานพัฒนาที่ดำเนินการในขณะนี้ ได้แก่ การแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย การแก้ปัญหาที่ดิน การพัฒนาเด็กและสตรี เศรษฐกิจกองทุนชุมชน สื่อชุมชน ฯลฯ

เมื่อ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชนตำบลประกาศใช้ในปี 2551 ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ ได้ดำเนินการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญรวม 25 ตำบล มีการวิเคราะห์สถานการณ์ และจัดทำแผนงานระดับตำบล และจังหวัด ซึ่งมีงานพัฒนาที่ดำเนินการอยู่แล้วใน 8 ประเด็น ครอบคลุมพื้นที่ 56 ตำบล 8 เทศบาล 7 อำเภอ รวม 73 เครือข่าย 1,410 องค์กร คือ สวัสดิการชุมชน (กองทุนไทย

บ้าน) ครอบคลุมพื้นที่ 48 ตำบล 7 อำเภอ งานแก้ปัญหาด้านสังคม (เด็ก ผู้หญิง บ้านมั่นคง และป้องกันยาเสพติด) สามารถแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย 9 ชุมชน 40 ครัวเรือน เกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ 18 ตำบล 6 อำเภอ งานแก้ปัญหาที่ดินที่ทำกิน รวม 3 ตำบล 28 หมู่บ้าน งานทรัพยากรที่ดำเนินการโดยชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ 93 กลุ่ม/องค์กร 5 ตำบล 3 อำเภอ งานแผนแม่บทชุมชนในพื้นที่ 64 หมู่บ้าน 7 อำเภอ งานสื่อภาคประชาชน และงานด้านเศรษฐกิจและทุนชุมชน

งานพัฒนาของขบวนการชุมชนทั้ง 8 ประเด็นดังกล่าว ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมาได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการทำงาน โดยใช้กลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นหัวใจสำคัญในการบูรณาการการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนร่วมกับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานพัฒนาท้องถิ่นไว้ 4 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดทำข้อมูล และพัฒนาองค์ความรู้ของท้องถิ่น โดยมีแนวทางการทำงานที่สำคัญ คือ การศึกษารวบรวมข้อมูล และสังเคราะห์องค์ความรู้ การจัดการองค์ความรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ และการเผยแพร่องค์ความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพผู้นำทุกระดับ โดยมีแนวทางการทำงานที่สำคัญ คือ จัดทำและพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งสถาบันพัฒนาผู้นำ จัดกระบวนการพัฒนาผู้นำตามหลักสูตร การสรุปและทบทวนบทเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดตั้ง และพัฒนา กลไกสภาองค์กรชุมชนตำบล และเครือข่ายอย่างบูรณาการ โดยมีแนวทางการทำงานที่สำคัญ คือ จัดตั้งกลไกสภาองค์กรชุมชนตำบล

“เครือข่ายแผนชุมชน มีการพัฒนา และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ แก่แกนนำระดับตำบล รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ ในขณะนั้นได้ให้การสนับสนุนงบประมาณการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรมพี่เลี้ยงหน่วยงานราชการเรื่องการจัดทำแผนชุมชน”

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

Community Organizations Development Institute (Public Organization)
912 ซอยนวมินทร์ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240
912 Soi Nawamintr., Nawamintr Road, Klong Chan, Bangkok 10240
โทร 0-2378-8300-20 โทรสาร.0-2378-8321

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 41/2550
ปณฝ.คลองจั่น

“ข่าวชุมชน” รายเดือน สารเผยแพร่สำหรับชุมชนต่างๆ ตีพิมพ์ทุกเดือน เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกชาวชุมชน ผู้นำองค์กร เครือข่าย ประชาสังคม กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนทั่วประเทศ ท่านสามารถส่งบทความ และข้อคิดเห็นของท่านมาได้... กองบรรณาธิการ ส่วนประชาสัมพันธ์ พอช. โทร 0-2378-8300-20 โทรสาร.0-2378-8321